Scînteia

UȘI DESCHISE LA PARLAMENT

OMUL EXEMPLAR în cîmpul magnetic al eticii comuniste

CAPITALA ȘI JUDEȚELE ȚĂRII ÎN ANUL 25 AL REPUBLICII

OMENIREA ARE UN SINGUR PĂMÎNT

ESTE CREIERUL UMAN O NECUNOSCUTĂ?

VIITOROLOGIA — știința de azi a zilei de mîine

ALMANAH

● Terra astăzi ● Actualitatea enciclopedică ● Breviar juridic ● Fotbal ● Umor

● Mic dicționar pentru uzul cititorilor de presă

● STEMELE JUDEȚELOR ȘI MUNICIPIILOR (planșe în culori)

1973

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

MAI

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

1974

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

MAI

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

REPUBLICA
SOCIALISTA
ROMÂNIA

Almanahul nu poate apărea cotidian...
citiți deci zilnic „SCÎNTEIA”

IANUARIE	FEBRUARIE
L M M J V S D	L M M J V S D
MARTIE	APRILIE
L M M J V S D	L M M J V S D
MAI	IUNIE
L M M J V S D	L M M J V S D
IULIE	AUGUST
L M M J V S D	L M M J V S D
SEPTEMBRIE	OCTOMBRIE
L M M J V S D	L M M J V S D
NOIEMBRIE	DECEMBRIE
L M M J V S D	L M M J V S D

1973

CIVITAS NOSTRA
BUCUREȘTI

JUDEȚUL ALBA

JUDEȚUL ARGEȘ

JUDEȚUL ARAD

JUDEȚUL BACĂU

JUDEȚUL BIHOR

JUDEȚUL BOTOȘANI

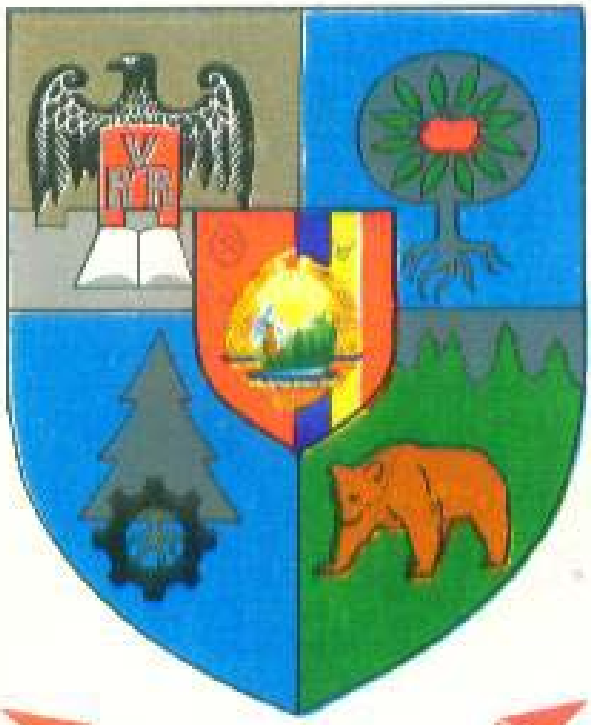

JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD

JUDEȚUL BRAȘOV

JUDEȚUL BRAILA

JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

JUDEȚUL BUZĂU

JUDEȚUL CLUJ

JUDEȚUL CONSTANȚA

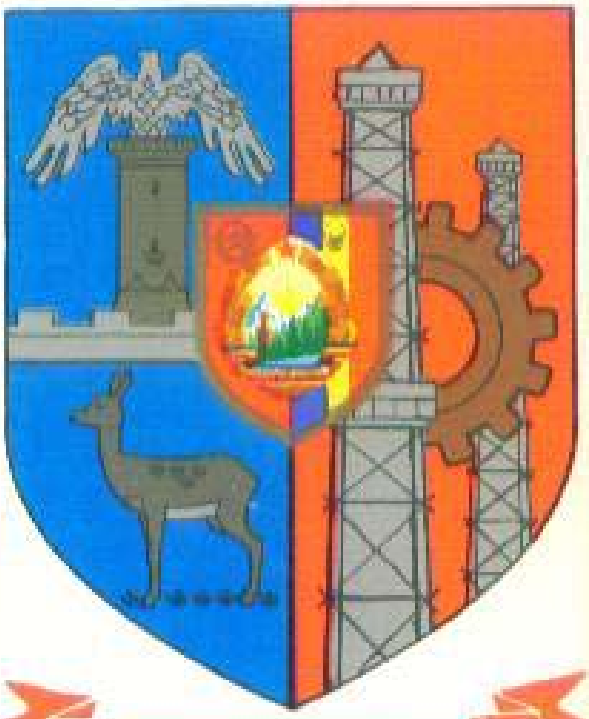

JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

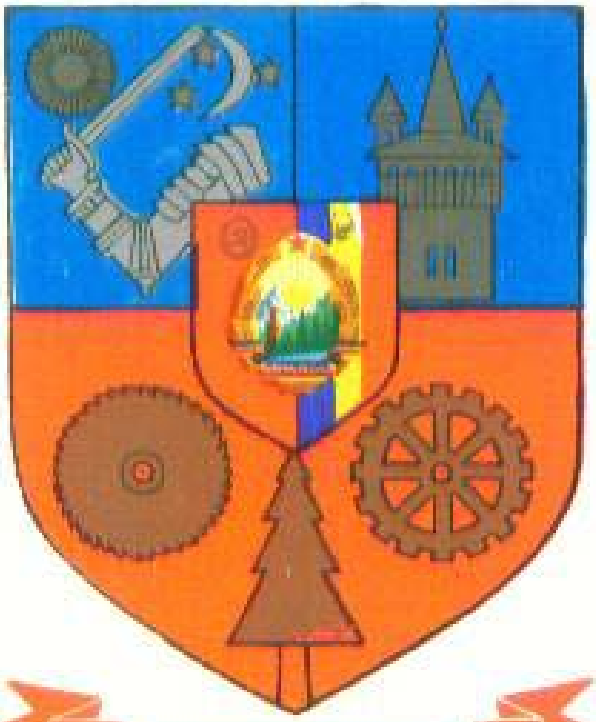

JUDEȚUL COVASNA

JUDEȚUL DOLJ

JUDEȚUL GALAȚI

JUDEȚUL HARGHITA

JUDEȚUL GORJ

JUDEȚUL HUNEDOARA

JUDEȚUL IALOMIȚA

JUDEȚUL ILFOV

JUDEȚUL IAȘI

JUDEȚUL MARAMUREȘ

JUDEȚUL MEHEDINȚI

JUDEȚUL NEAMȚ

JUDEȚUL MUREȘ

JUDEȚUL OLT

JUDEȚUL PRAHOVA

JUDEȚUL SĂLAJ

JUDEȚUL SATU-MARE

JUDEȚUL SIBIU

JUDEȚUL SUCEAVA

JUDEȚUL TIMIȘ

JUDEȚUL TELEORMAN

JUDEȚUL TULCEA

JUDEȚUL VASLUI

JUDEȚUL VRANCEA

JUDEȚUL VÎLCEA

STEMELE MUNICIPIILOR

BIRLAD

BRASOV

BOTOSANI

BRAILA

BUZAU

CLUJ

CALARASI

CONSTANTA

CRAIOVA

DEVA

DEJ

DROBETA-TURNU-SEVERIN

FOCŞANI

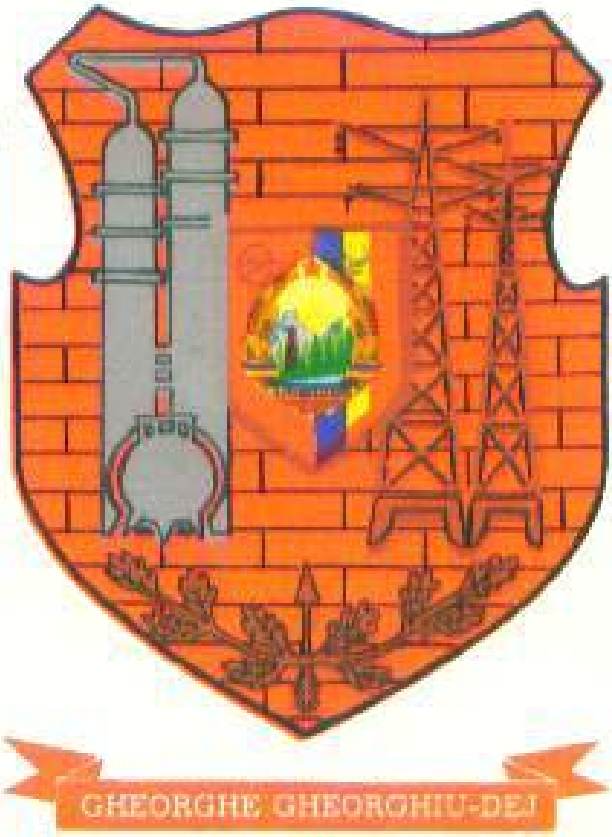
GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

GALAŢI

GIURGIU

HUNEDOARA

LUGOJ

I A Ş I

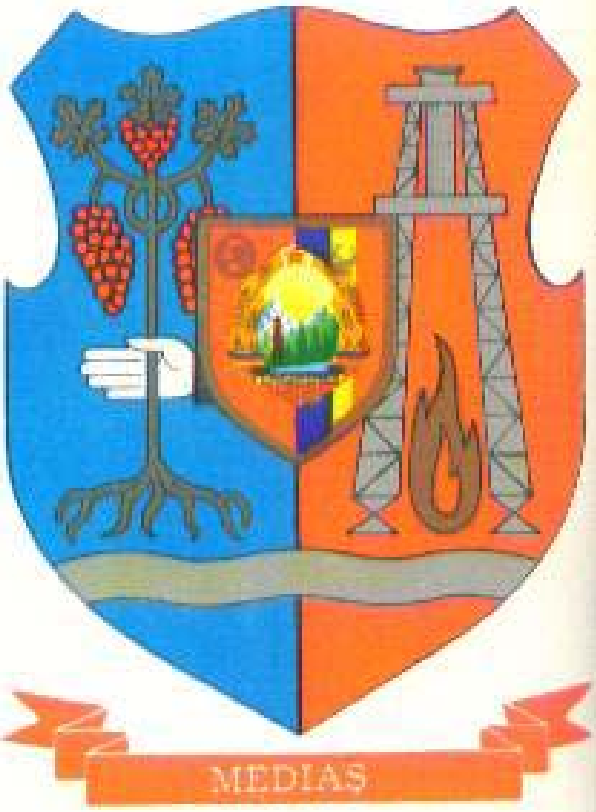
MEDIAŞ

ODORHEIU-SECUIESC

PETROŞANI

ORADEA

PIATRA NEAMŢ

PITEȘTI

REȘIȚA

PLOIEȘTI

RÎMNICU-VÎLCEA

ROMAN

SIBIU

SATU-MARE

SIGHIŞOARA

SIGHETU-MARMAŢIEI

TECUCI

SUCEAVA

TIMIŞOARA

TIRGU-JIU

TÎRGOVIŞTE

TÎRGU-MUREŞ

TULCEA

TURDA

TURNU - MAGURELE

UȘI DESCHISE LA PARLAMENT

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ instituție fundamentală a Republicii noastre socialiste

• PARTIDUL, FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE ȘI MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ ÎN SISTEMUL DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE. • CUM ÎȘI EXERCITĂ MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ FUNCȚIILE DE ORGAN SUPREM AL PUTERII DE STAT, DE UNIC ORGAN LEGIUITOR AL ȚĂRII • MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ ȘI CONSILIUL DE STAT • O PRIVIRE ASUPRA RESORTURILOR VIEȚII PARLAMENTARE • MIC GHID DE PROCEDURĂ PARLAMENTARĂ • PRINCIPALELE PREVEDERI ALE SISTEMULUI NOSTRU ELECTORAL • DE LA ADUNAREA OBȘTEASCĂ LA MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ • MOMENTE CULMINANTE DIN ISTORIA ROMÂNIEI MODERNE CARE ȘI-AU GĂSIT CONSACRAREA ÎN HOTĂRÎRILE PARLAMENTULUI.

In perspectiva celei de-a XXV-a aniversări a proclamării Republicii în ședința parlamentului din 30 decembrie 1947, eveniment care s-a întipărit în conștiința poporului drept unul din momentele cruciale ale frămîntatei sale istorii, descifrarea principalelor direcții ale activității Marii Adunări Naționale — ca mandatară a voinței și intereselor fundamentale ale poporului — relevă semnificații de cel mai larg interes.

De la apariția primelor reprezentanțe naționale ca rezultat al luptei maselor populare, fiecare parlament a constituit — prin componența, structura și modul de lucru, prin prerogativele și obiectivele activității sale — o reflectare a naturii însăși a sistemului politic respectiv, a orînduirii sociale pe care o reprezenta și ale cărei interese era chemat să le slujească. Implicațiile decurgînd din acest caracter reprezentativ apar deosebit de pregnant în condițiile actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, cînd parlamentul este investit cu rolul de instrument al unor profunde schimbări innoitoare, expresie a intereselor și aspirațiilor întregului popor, strîns unit în jurul forței politice conducătoare a societății noastre, Partidul Comunist Român.

În România, funcțiile firești ale parlamentului nu au putut fi efectiv îndeplinite decît în condițiile înfăptuirii revoluției socialiste, cînd s-a afirmat pentru prima oară ca reprezentant fidel al maselor populare. Toate marile transformări revoluționare din perioada care a urmat eliberării țării și-au găsit consacrare legală în actele emise de parlament. Îmbunătățirea calitativă a activității parlamentului în ultimii ani, creșterea rolului și funcțiilor Marii Adunări Naționale în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului constituie o coordonată esențială a procesului multilateral de adîncire a democrației socialiste, de întărire a statului socialist, de perfecționare a conducerii vieții sociale și de stat. Actuala etapă de dezvoltare a țării relevă grăitor corelația dialectică dintre viața parlamentară și viața socială a țării — cerințele obiective ale evoluției societății impun amplificarea rolului Marii Adunări Naționale, perfecționarea întregii sale activități, care, la rîndul ei, accelerează progresul societății.

În acest sens, prin paginile ce urmează, punem la îndemîna cititorului un DOCUMENTAR succint, un MIC GHID PRACTIC, avînd rolul de a-l familiariza cu modalitățile în care Marea Adunare Națională își exercită împuternicirile de organ suprem al puterii de stat, de a-l informa asupra componenței și structurii, a atribuțiilor și prerogativelor acesteia, a mecanismului de elaborare a legilor și asupra altor resorturi ale vieții parlamentare.

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU
secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, la tribuna Marii Adunări Naționale

PARTIDUL, FRONTUL UNITĂŢII SOCIALISTE ŞI MAREA ADUNARE NAŢIONALĂ

în sistemul democraţiei noastre socialiste

În legea fundamentală a României socialiste este consfinţită una din principalele cuceriri revoluţionare ale poporului nostru — rolul partidului ca forţă politică conducătoare a societăţii, factorul hotărîtor al înaintării ţării pe calea construcţiei socialiste. Constituţia proclamă, în articolul 3 : **„În Republica Socialistă România, forţa politică conducătoare a întregii societăţi este Partidul Comunist Român"**, iar în articolul 26 : **„Partidul Comunist Român exprimă şi slujeşte cu fidelitate năzuinţele şi interesele vitale ale poporului, îndeplineşte rolul conducător în toate domeniile construcţiei socialiste, îndrumează activitatea organizaţiilor de masă şi obşteşti, precum şi a organelor de stat".**

Afirmarea acestui rol s-a vădit cu o tot mai mare forţă, pe măsură ce viaţa, practica socială au confirmat justeţea liniei generale, a politicii interne şi externe a Partidului Comunist Român, întărind coeziunea politico-morală a întregii naţiuni în jurul partidului. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„Partidul nostru nu şi-a impus rolul de forţă politică conducătoare în societatea noastră ; el şi-a cîştigat acest rol prin lupte grele, prin sîngele militanţilor săi vărsat în bătălii de clasă cu exploatatorii, prin dragostea şi abnegaţia cu care comuniştii au servit şi servesc interesele întregului popor".**

Rezultat al unui îndelung proces istoric, **creşterea rolului conducător al partidului se afirmă ca o cerinţă obiectivă a dezvoltării societăţii noastre.** Documentele recentei Conferinţe Naţionale a P.C.R. subliniază că, în condiţiile făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi ale trecerii spre comunism, creşterea rolului de forţă politică conducătoare al partidului îşi găseşte expresia în **integrarea sa tot mai organică în activitatea şi viaţa întregii societăţi** ; se deschide perspectiva unei împletiri tot mai strînse a activităţii partidului, statului şi a celorlalte organisme sociale, aceasta fiind un proces legic al evoluţiei orînduirii noastre socialiste.

Rolul conducător al partidului îşi găseşte una dintre principalele modalităţi de exercitare în fundamentarea orientării generale a operei de construcţie socialistă, în stabilirea obiectivelor strategice şi tactice ale procesului revoluţionar. După cum este cunoscut, legile statului nostru reflectă cerinţele liniei generale a partidului, orientările sale în diverse domenii de deosebită importanţă. Elaborarea legilor revine, potrivit prevederilor Constituţiei, Marii Adunări Naţionale. Unele proiecte de legi de importanţă deosebită sînt examinate la plenarele Comitetului Central sau în şedinţele Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., care, în urma propunerilor de îmbunătăţire făcute, hotărăsc să fie prezentate spre legiferare **Marii Adunări Naţionale, singurul organism cu funcţii legislative în societatea noastră.** În cadrul recentei Conferinţe Naţionale au fost pe larg discutate proiectele unor legi de cea mai mare însemnătate, privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, remunerarea după cantitatea şi calitatea muncii în unităţile de stat, Legea finanţelor, Codul muncii, hotărîndu-se ca ele să fie supuse dezbaterii publice, în scopul îmbunătăţirii lor înainte de a fi trimise parlamentului spre examinare, dezbatere şi adoptare.

Un rol de o deosebită importanţă în viaţa politică a ţării noastre revine Frontului Unităţii Socialiste. Ca **organism politic permanent, larg democratic şi cu caracter reprezentativ,** el dă expresie organizatorică unităţii politice a poporului, polarizînd în jurul Partidului Comunist Român, ca forţă conducătoare, principalele organizaţii de masă, obşteşti şi profesionale, consiliile naţionalităţilor conlocuitoare, toate forţele politice şi sociale ale naţiunii socia-

liste. Plenara din 18 aprilie 1972 a C.C. al P.C.R. și recenta Conferință Națională a partidului au stabilit un ansamblu de măsuri menit să determine intensificarea activității Frontului Unității Socialiste, creșterea rolului său în atragerea tuturor categoriilor de cetățeni la marile acțiuni politice ; în acest sens, s-a subliniat că va trebui **să coordoneze organizarea dezbaterii publice a diferitelor proiecte de legi și hotărîri**, consultarea cetățenilor, centralizarea propunerilor lor, astfel ca acestea să fie temeinic studiate și luate în considerare, în vederea definitivării proiectelor de legi și hotărîri.

În cadrul aceleiași preocupări majore pentru adîncirea democrației socialiste, **Frontul Unității Socialiste este chemat să îndrume activitatea deputaților în informarea cetățenilor asupra diferitelor probleme și în realizarea unor acțiuni de interes obștesc.** Legitimitatea acestei atribuții decurge din faptul că **toți deputații au fost aleși în calitate de candidați ai Frontului, ceea ce implică nemijlocit răspunderea lor față de aceasta pentru felul cum își îndeplinesc angajamentele asumate în fața alegătorilor.** Consfătuirile periodice organizate de consiliile locale ale F.U.S. cu deputații (în prezența împuterniciților tuturor organizațiilor componente) constituie una din principalele modalități de analizare a activității desfășurate, precum și de stabilire a măsurilor de perfecționare a muncii.

Printre atribuțiile Frontului Unității Socialiste urmează să intre, potrivit hotărîrilor recentei Conferințe Naționale a P.C.R., și **dreptul de a propune parlamentului revocarea mandatului deputaților care nu s-au dovedit la înălțimea încrederii alegătorilor.**

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ: organul suprem al puterii de stat, unicul organ legiuitor al țării

Primele articole ale Constituției proclamă adevărul devenit realitatea fundamentală a vieții noastre sociale : **România este republică socialistă, stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar. Întreaga putere aparține poporului, liber și stăpîn pe soarta sa. Deținător suveran al puterii, poporul o exercită prin Marea Adunare Națională și prin consiliile populare.**

Democratismul de esență al societății noastre socialiste își găsește una din cele mai grăitoare manifestări în viața parlamentară, începînd de la rolul și împuternicirile parlamentului, la modul de alegere a deputaților, de la compoziția Marii Adunări Naționale la felul cum își îndeplinește prerogativele și la relațiile ei cu celelalte organe de stat.

Ansamblul organelor puterii de stat din țara noastră alcătuiește un sistem în fruntea căruia se situează, ca for suprem, Marea Adunare Națională, căreia îi sînt subordonate toate celelalte sisteme de organe ale statului (al administrației de stat, al organelor judecătorești și al Procuraturii). Ales în mod democratic, pe baza principiului votului universal, egal, direct și secret, **organul suprem al puterii de stat în România socialistă reprezintă o imagine fidelă a societății noastre**, expresia comunității reale de interese și țeluri ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate.

Potrivit prevederilor Constituției (art. 4), **„Marea Adunare Națională este organul suprem al puterii de stat, sub conducerea și controlul căruia își desfășoară activitatea toate celelalte organe ale statului"**. Reprezentînd întregul popor și acționînd ca organ prin intermediul căruia își găsește expresie suveranitatea poporului, M.A.N. este împuternicită să controleze întreaga activitate a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri, a ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat, a consiliilor populare și comitetelor lor executive, precum și activitatea organelor judecătorești și a organelor Procuraturii.

Dispozițiile constituționale prevăd că Marea Adunare Națională este

unicul organ legiuitor în statul nostru (art. 42). De aici decurge faptul că normele de conduită socială obligatorii pe care le emite au o **putere juridică superioară tuturor celorlalte acte ale organelor de stat,** indiferent de ierarhia și competența lor. Prevederile legilor adoptate de parlament trebuie să stea la baza tuturor celorlalte acte ale organelor puterii de stat și ale administrației de stat, ale instanțelor judecătorești sau ale organelor Procuraturii ; orice act potrivnic legii sau țelurilor statului socialist poate fi anulat de parlamentul țării.

Marea Adunare Națională este constituită într-o singură cameră, adică are o **structură unicamerală.** Ea se alege pentru o legislatură de 5 ani, socotiți de la data încetării mandatului Marii Adunări Naționale precedente. Mandatul M.A.N. nu poate înceta înainte de expirarea termenului pentru care a fost aleasă.

30 decembrie 1947. Abia s-a anunțat la posturile noastre de radio că Adunarea deputaților a proclamat Republica — și în piața fostului palat regal s-au întins horele. „Trăiască Republica Populară Română !"

Principalele atribuții ale Marii Adu

- **Adoptă și modifică Constituția Republicii So**
- **Reglementează sistemul electoral ;**
- **Adoptă planul de stat al economiei naționa execuția planului de stat al economiei naționale, cont a exercițiului bugetar ;**
- **Organizează Consiliul de Miniștri, ministere centrale ale administrației de stat ;**
- **Reglementează organizarea judecătorească și**
- **Stabilește normele de organizare și funcționare**
- **Stabilește organizarea administrativă a terit**
- **Acordă amnistia ;**
- **Ratifică și denunță tratatele internaționale ca legilor ;**
- **Alege și revocă Consiliul de Stat, Consiliul Suprem și procurorul general ;**
- **Exercită controlul general al aplicării Cons Adunare Națională hotărăște asupra constituționali**
- **Controlează activitatea Consiliului de Stat, a a ministerelor și a celorlalte organe centrale ale**
- **Ascultă dări de seamă cu privire la activitate și controlează deciziile sale de îndrumare ;**
- **Controlează activitatea Procuraturii ;**
- **Exercită controlul general asupra activității**
- **Stabilește linia generală a politicii externe ;**
- **Proclamă, în interesul apărării țării, a ordin ității statului, starea de necesitate, în unele localit toriul țării ;**
- **Declară mobilizarea parțială sau generală ;**
- **Declară starea de război. Starea de război po în cazul unei agresiuni armate împotriva Republi sau împotriva unui alt stat față de care ea are obl tuală asumate prin tratate internaționale, dacă s-a care obligația de declarare a stării de război este**
- **Numește și revocă pe comandantul suprem**

Modalitățile concrete de exercitare a a precizate în Regulamentul ei de funcționa brie 1965, unele articole fiind ulterior mod

21 august 1965. Patria noastră a primit denumirea Republica Socialistă România. Marea Adunare Națională a adoptat noua lege fundamentală a țării — Constituția Republicii Socialiste România. Raportul cu privire la proiectul de Constituție a fost prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Principalele atribuții ale Marii Adunări Naționale:

- **Adoptă și modifică Constituția Republicii Socialiste România ;**
- **Reglementează sistemul electoral ;**
- **Adoptă planul de stat al economiei naționale, bugetul de stat și execuția planului de stat al economiei naționale, contul general de încheiere a exercițiului bugetar ;**
- **Organizează Consiliul de Miniștri, ministerele și celelalte organe centrale ale administrației de stat ;**
- **Reglementează organizarea judecătorească și a Procuraturii ;**
- **Stabilește normele de organizare și funcționare a consiliilor populare ;**
- **Stabilește organizarea administrativă a teritoriului ;**
- **Acordă amnistia ;**
- **Ratifică și denunță tratatele internaționale care implică modificarea legilor ;**
- **Alege și revocă Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri, Tribunalul Suprem și procurorul general ;**
- **Exercită controlul general al aplicării Constituției. Numai Marea Adunare Națională hotărăște asupra constituționalității legilor ;**
- **Controlează activitatea Consiliului de Stat, a Consiliului de Miniștri, a ministerelor și a celorlalte organe centrale ale administrației de stat ;**
- **Ascultă dări de seamă cu privire la activitatea Tribunalului Suprem și controlează deciziile sale de îndrumare ;**
- **Controlează activitatea Procuraturii ;**
- **Exercită controlul general asupra activității consiliilor populare ;**
- **Stabilește linia generală a politicii externe ;**
- **Proclamă, în interesul apărării țării, a ordinii publice sau a securității statului, starea de necesitate, în unele localități sau pe întreg teritoriul țării ;**
- **Declară mobilizarea parțială sau generală ;**
- **Declară starea de război. Starea de război poate fi declarată numai în cazul unei agresiuni armate împotriva Republicii Socialiste România sau împotriva unui alt stat față de care ea are obligații de apărare mutuală asumate prin tratate internaționale, dacă s-a produs situația pentru care obligația de declarare a stării de război este statornicită ;**
- **Numește și revocă pe comandantul suprem al forțelor armate.**

Modalitățile concrete de exercitare a atribuțiilor M.A.N. sînt precizate în Regulamentul ei de funcționare, adoptat în decembrie 1965, unele articole fiind ulterior modificate.

Marea Adunare Națională și Consiliul de Stat

„Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România este organ suprem al puterii de stat cu activitate permanentă, subordonat Marii Adunări Naționale", se arată în art. 62 din Constituție. În intervalul dintre sesiunile parlamentare, Consiliul de Stat asigură continuitatea în exercitarea la cel mai înalt nivel a puterii de stat.

Consiliul de Stat este ales de Marea Adunare Națională dintre membrii săi, pe durata legislaturii, în prima sesiune a acesteia. În exercitarea atribuțiilor sale, el emite decrete și adoptă hotărîri, semnate de președintele Consiliului de Stat.

Raporturile dintre Consiliul de Stat și M.A.N. sînt reglementate prin prevederile Constituției. Consiliul de Stat prezintă parlamentului dări de seamă cu privire la exercitarea atribuțiilor sale, precum și la respectarea și executarea, în activitatea de stat, a legilor și hotărîrilor Marii Adunări Naționale. Consiliul de Stat, în întregul său, și fiecare din membrii acestuia sînt răspunzători în fața Marii Adunări Naționale pentru întreaga activitate a Consiliului de Stat. Acesta își desfășoară activitatea pe baza și în limitele stabilite prin Constituție și celelalte legi, iar decretele cu putere de lege pe care le emite în intervalul dintre sesiunile parlamentare trebuie supuse M.A.N. spre adoptare, fiecare în parte, la prima sesiune,sub formă de proiecte de legi.

Printre principalele atribuții pe care Consiliul de Stat le exercită în mod permanent sînt : stabilirea datei alegerilor pentru Marea Adunare Națională ; ratificarea și denunțarea tratatelor internaționale cu excepția acelora a căror ratificare sau denunțare este de competența M.A.N. ; acreditarea și rechemarea reprezentanților diplomatici ai României ; primirea scrisorilor de acreditare și rechemare a reprezentanților diplomatici ai altor state ; reprezentarea țării, în relațiile internaționale, prin președintele Consiliului de Stat etc.

În intervalul dintre sesiunile Marii Adunări Naționale, Consiliul de Stat are următoarele atribuții principale : convoacă în sesiuni Marea Adunare Națională ; stabilește — fără a putea să modifice Constituția — norme cu putere de lege, care se supun la prima sesiune dezbaterii Marii Adunări Naționale, potrivit procedurii de adoptare a legilor ; numește și revocă Consiliul de Miniștri, Tribunalul Suprem și procurorul general, atunci cînd Marea Adunare Națională nu se poate întruni din cauza unor împrejurări excepționale ; numește și revocă membrii Consiliului de Miniștri la propunerea președintelui acestuia ; numește și revocă președintele și membrii Tribunalului Suprem ; dă legilor în vigoare interpretarea general-obligatorie ; acordă amnistia ; controlează aplicarea legilor și hotărîrilor Marii Adunări Naționale, activitatea Consiliului de Miniștri, a ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat, precum și activitatea Procuraturii ; ascultă dările de seamă ale Tribunalului Suprem și controlează deciziile sale de îndrumare ; controlează hotărîrile consiliilor populare ; în in-

Republica a fost proclamată. De la tribuna parlamentului depun jurămîntul membrii Prezidiumului Republicii Populare Române în frunte cu prof. dr. C. I. Parhon.

teresul apărării Republicii Socialiste România, al asigurării ordinii publice sau a securității statului, proclamă, în caz de urgență, în unele localități sau pe întreg teritoriul țării, starea de necesitate ; declară, în caz de urgență, mobilizarea parțială sau generală ; declară, în caz de urgență, starea de război; numește și revocă pe comandantul suprem al forțelor armate.

Pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român și ale Conferinței Naționale a partidului din 1967, Consiliul de Stat exercită un control activ asupra modului în care se aplică legile și hotărîrile Marii Adunări Naționale ; în intervalul dintre sesiunile acesteia, în îndeplinirea activității sale de control, Consiliul de Stat poate da însărcinări comisiilor permanente ale M.A.N. de a analiza modul în care organele de stat respectă și aplică prevederile legilor.

Sporirea competențelor Marii Adunări Naționale — reflex al adîncirii democrației socialiste

CE ESTE DEFINITORIU PENTRU ACTUALA ETAPĂ ÎN DEZVOLTAREA VIEȚII NOASTRE PARLAMENTARE ?

La solicitarea Almanahului „Scînteia" răspunde prof. dr. docent **TRAIAN IONAȘCU,** *președintele Comisiei juridice a M.A.N.*

Procesul de adîncire și lărgire a democrației socialiste, caracteristic dezvoltării societății românești în ultimii ani, are drept unul din elementele sale componente creșterea rolului și atribuțiilor parlamentului. În aplicarea măsurilor stabilite în acest sens de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a P.C.R. din 1967 au fost adoptate Legea cu privire la modificarea unor articole din Constituție și Legea pentru modificarea Regulamentului de funcționare a Marii Adunări Naționale, prin care s-a creat **cadrul propice perfecționării calitative a activității acesteia** în îndeplinirea prerogativelor ei constituționale.

Etapa nouă, superioară în activitatea Marii Adunări Naționale este caracterizată prin **sporirea competențelor și a modului lor de exercitare.** Este vorba îndeosebi de :

a) ÎNCETĂȚENIREA PRACTICII CA TOATE ACTELE NORMATIVE PRINCIPALE SĂ FIE SUPUSE ANALIZEI ȘI DEZBATERII PARLAMENTULUI. În timp ce, cu un deceniu în urmă, multe acte normative importante erau adoptate sub formă de decrete și abia ulterior supuse ratificării în bloc de către parlament, în ultimii ani, toate problemele de interes național au fost elaborate ca legi rezultate din dezbaterea amplă în cadrul sesiunilor, iar celelalte — reglementate pe cale de decret de Consiliul de Stat — au fost supuse, fiecare în parte, sub formă de proiect de lege, Marii Adunări Naționale, la sesiunea următoare a acesteia.

b) Practica consultării permanente, trăsătură definitorie a conducerii societății noastre de către partid, și-a găsit concretizare în **SUPUNEREA PRINCIPALELOR PROIECTE DE LEGI UNEI AMPLE DEZBATERI PUBLICE.** Iată cîteva cifre comparative :

Legi adoptate de Marea Adunare Națională

Perioada 1962—1967 :	Perioada 1968—1972 :
19	93

Proiecte de legi supuse dezbaterii publice

Perioada 1962—1967 :	Perioada 1968—1972 :
2	24

c) INTRODUCEREA SISTEMULUI SESIUNILOR DESCHISE, care asigură timpul necesar unei dezbateri mai largi și mai aprofundate a problemelor, în scopul soluționării lor cît mai judicioase. Durata acestor sesiuni depinde de temele aflate la ordinea de zi, lucrările efectuîndu-se atît în plen, cît și în comisii.

d) ÎMBUNĂTĂȚIREA FUNCȚIONĂRII COMISIILOR PERMANENTE. Rolul sporit ce revine comisiilor permanente este ilustrat de faptul că ele sînt chemate să analizeze modul în care se îndeplinesc hotărîrile partidului și statului în diferite sectoare ale activității sociale. La cererea Consiliului de Stat, ele examinează nu numai proiectele de decrete cu putere de lege sau de interpretare a legii, ci orice proiecte de decrete și proiecte de hotărîri sau de alte acte ce urmează a fi adoptate de acest organ, precum și orice alte probleme. Comisiile permanente sînt împuternicite să asculte rapoarte ale conducătorilor oricăror organe ale administrației de stat, ale Tribunalului Suprem și ale Procuraturii Republicii Socialiste România, asupra activității acestora, precum și să asculte rapoarte ale președinților comitetelor executive ale consiliilor populare asupra activității acestor consilii și să analizeze modul în care înfăptuiesc politica partidului și aplică legile. Comisiei constituționale i s-a acordat dreptul de a întocmi rapoarte și asupra proiectelor de decrete cuprinzînd norme cu putere de lege, dacă un asemenea raport se cere.

Comisiile permanente iau în discuție propunerile de amendamente ale deputaților în legătură cu diferite proiecte de legi înaintea dezbaterii lor în plen. La ședințele comisiilor permanente pot fi invitați nu numai inițiatorii proiectelor de legi, ci și diferiți specialiști. S-a statornicit practica supunerii spre avizare comisiei permanente de resort, de către Consiliul de Stat, a proiectelor de decrete cu putere de lege, precum și consultarea comisiilor asupra unor tratate internaționale încă înaintea ratificării lor. Președinții comisiilor permanente ale M.A.N. sînt invitați la ședințele Consiliului de Stat, spre a putea înfățișa și oral punctul de vedere exprimat în cadrul comisiei.

Spre a înlesni comisiilor îndeplinirea misiunilor sporite ce le revin privind îndeplinirea însărcinărilor date de Consiliul de Stat între sesiunile Marii Adunări Naționale, comisiile permanente lucrează în acest interval de timp și în legătură cu aceste însărcinări, sub îndrumarea Consiliului de Stat.

În ce constă permanența activității parlamentare

În intervalul dintre sesiunile parlamentare, activitatea forului legislativ continuă în cadrul diferitelor comisii permanente sau temporare, alcătuite din deputați, pentru a efectua lucrările pregătitoare necesare îndeplinirii atribuțiilor parlamentului.

Comisiile permanente sînt: **Comisia constituțională, Comisia economico-financiară, Comisia pentru industrie, construcții și transporturi, Comisia pentru agricultură și silvicultură, Comisia pentru învățămînt, știință și cultură, Comisia pentru consiliile populare și administrația de stat, Comisia pentru sănătate, muncă și asigurări sociale, Comisia pentru problemele de apărare, Comisia pentru politica externă, Comisia juridică.**

Parlamentul poate alege **comisii temporare** pentru orice probleme sau domenii de activitate, stabilind împuternicirile și modul de activitate pentru fiecare din aceste comisii; de asemenea, poate alege **comisii speciale** pentru redactarea unui proiect de lege sau a altor proiecte de acte ale forului legislativ.

Comisiile permanente sînt alcătuite dintr-un număr impar de membri, între 19 și 35. Un deputat nu poate fi membru decît în cel mult două comisii permanente. Ele **examinează și dezbat** — din însărcinarea Marii Adunări Naționale sau a Consiliului de Stat — **pro-**

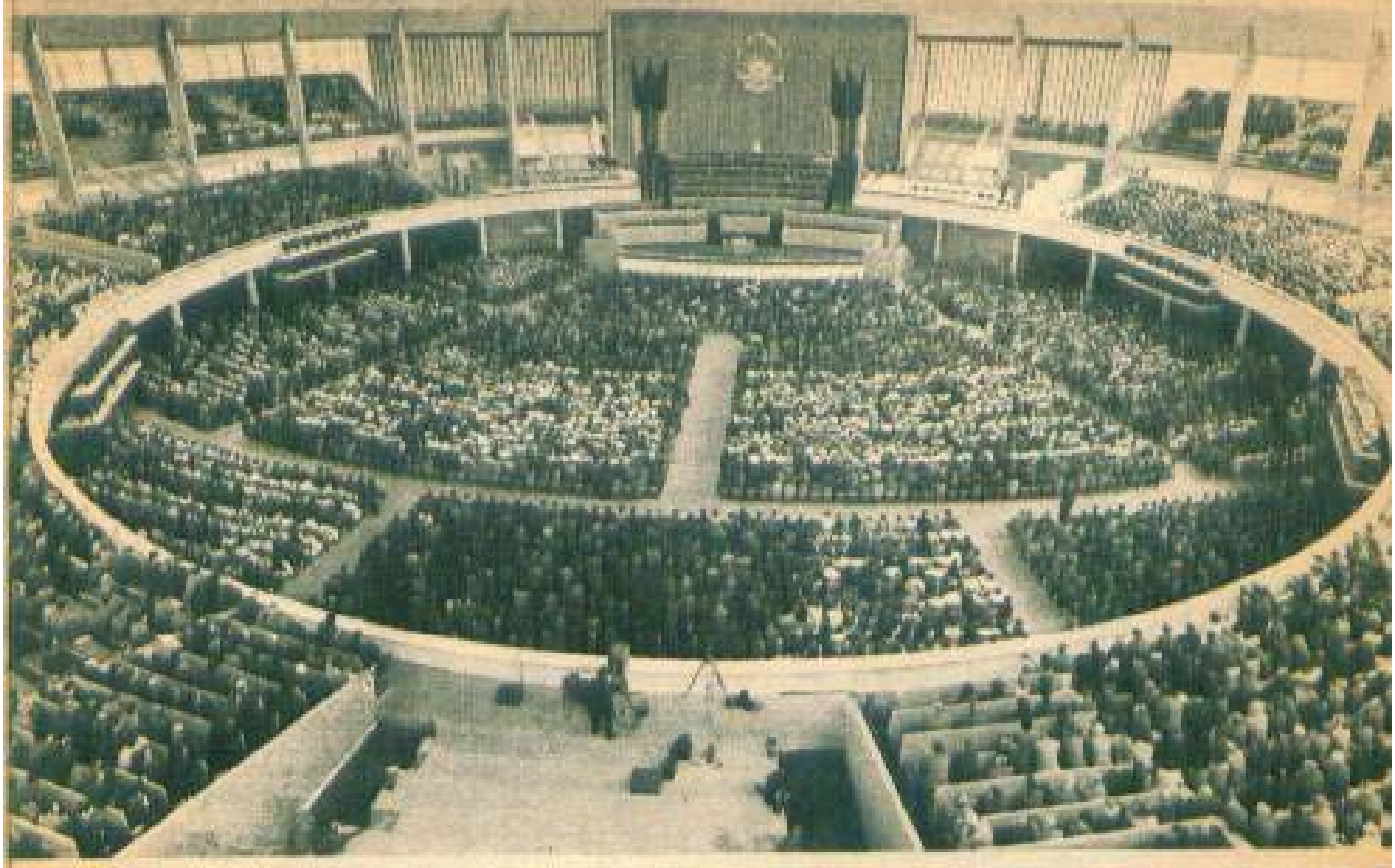

În prezența a 11 000 de țărani veniți din toate colțurile țării, sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din 27-30 aprilie 1962 consfințește încheierea cooperativizării agriculturii

iecte de legi, de decrete, de hotărîri sau de alte acte ce urmează a fi adoptate, precum și orice alte probleme. De asemenea, din însărcinarea Marii Adunări Naționale sau a Consiliului de Stat, comisiile permanente ascultă, periodic, fiecare potrivit competenței sale, rapoarte ale conducătorilor oricăror organe ale administrației de stat, ale Tribunalului Suprem și ale Procuraturii asupra activității acestor organe, precum și ale președinților comitetelor executive ale consiliilor populare asupra activității acestor consilii, și analizează modul în care organele menționate înfăptuiesc politica Partidului Comunist Român și asigură aplicarea legii (art. 52 din Constituție).

Comisiile întocmesc rapoarte, avize sau propuneri în legătură cu problemele analizate și dezbătute; **prezintă părerile și concluziile lor, după caz, Marii Adunări Naționale sau Consiliului de Stat.**

Comisiile permanente au **drept de inițiativă legislativă**, potrivit competenței lor. Ele studiază, de asemenea, **petițiile cetățenilor** adresate Marii Adunări Naționale privind probleme de interes obștesc sau personal, care le sînt trimise în acest scop de președintele Marii Adunări Naționale.

Comisiile permanente au dreptul să ceară de la ministere și orice alte organe de stat **informații, acte**, precum și **referate** scrise asupra problemelor privitoare la lucrările lor. Comisiile pot chema orice persoane — în cazul în care ascultarea lor ar fi socotită utilă lucrărilor — și, la nevoie, să le ceară referate scrise.

În exercitarea **controlului constituționalității legilor**, Marea Adunare Națională alege pe durata legislaturii o comisie constituțională. În această comisie pot fi aleși — fără a depăși o treime din numărul total al membrilor comisiei — specialiști care nu sînt deputați (art. 53 din Constituție). **Comisia constituțională** pregătește lucrările cu privire la controlul constituționalității legilor și le prezintă ca rapoarte sau avize Marii Adunări Naționale, din ofi-

ciu sau la sesizarea Consiliului de Stat, a Consiliului de Miniştri, a Tribunalului Suprem ori a procurorului general. În temeiul modificărilor aduse Constituţiei, în prima sesiune a actualei legislaturi, competenţa acestei comisii a fost extinsă.

Intărirea legăturii cu cetăţenii constituie una dintre preocupările principale ale parlamentului, ca şi ale tuturor celorlalte organe ale puterii de stat. Realizat, în primul rînd, în cadrul circumscripţiilor electorale prin întîlnirile cetăţenilor cu deputaţii, prin dările de seamă

De la Adunarea obştească

IANUARIE 1831 — Primele începuturi ale regimului parlamentar în România — **Adunările obşteşti** (constituite în Muntenia din 43 membri, iar în Moldova din 35).

OCTOMBRIE 1857 — **Divanurile ad-hoc de la Bucureşti şi Iaşi cer** unirea Principatelor într-un singur stat cu numele de **România.**

DECEMBRIE 1858 — **Adunările elective** ale Principatelor.
FEBRUARIE 1862 — Primul parlament al României, **Adunarea Naţională,** se întruneşte la Bucureşti, proclamat Capitala ţării.

MAI 1864 — Se decretează noua Constituţie — Statutul iniţiat de Cuza — prin care se încredinţa puterea legislativă domnitorului, precum şi Adunării Elective şi Senatului. În temeiul noii Constituţii, au fost adoptate **Legea rurală,** care prevedea emanciparea şi improprietărirea clăcaşilor, Legea electorală, Legea instrucţiunii publice şi legile privind organizarea administrativă.

IUNIE 1866 — Constituţia adoptată în acest an prevedea că puterea legislativă este exercitată de domnitor şi de reprezentanţa naţională, alcătuită din **Adunarea Deputaţilor** şi **Senat.** Alegerea deputaţilor era prevăzută a se realiza prin sistemul censitar (censul reprezentînd cota de impozit ce trebuia plătită de un cetăţean spre a putea fi alegător sau ales).

NOIEMBRIE 1918 — Se trece la aplicarea principiului votului universal (numai pentru bărbaţi), egal, direct, obligatoriu, stabilit de parlament la Iaşi în 1917.

MARTIE 1923 — Pe baza prevederilor noii Constituţii votate de Adunarea Deputaţilor şi de Senat, se întăreşte rolul parlamentului în viaţa politică, sînt proclamate libertăţi cetăţeneşti care aveau însă să fie ulterior îngrădite de un şir de legi şi măsuri poliţieneşti.

FEBRUARIE 1938 — O nouă Constituţie consfinţeşte instaurarea dictaturii regale prin concentrarea întregii puteri de stat în mîinile regelui; se anulează orice răspundere a guvernului faţă de parlament, căruia i se rezervă un rol formal.

SEPTEMBRIE 1940 — Printre primele acte ale dictaturii militare fasciste a fost lichidarea instituţiilor parlamentare, chiar şi sub forma lor limitată din timpul dictaturii regale.

Instaurarea, la 6 martie 1945, a guvernului revoluţionar-democratic condus de dr. Petru Groza, iar ulterior, trecerea întregii puteri politice în mîinile clasei muncitoare şi ţărănimii, ca urmare a abolirii monarhiei şi proclamării Republicii, au determinat şi **profunde transformări revoluţionare, de esenţă, în sistemul electoral, în componenţa, rolul şi prerogativele parlamentului.** Acesta a devenit pentru prima oară **exponentul intereselor şi voinţei maselor populare, instrumentul cu ajutorul căruia aveau să fie legiferate marile transformări revoluţionare înfăptuite sub conducerea partidului.**

periodice prezentate alegătorilor, acest contact este continuat prin propunerile, sesizările și petițiile adresate de cetățeni Marii Adunări Naționale și comisiilor acesteia în orice probleme de interes general, ca și în probleme de interes personal; prin audiențele acordate de președintele parlamentului, de președinții comisiilor permanente; prin invitarea a numeroși cetățeni de diferite categorii sociale să asiste — din balcoanele sălii de ședințe — la lucrările sesiunilor parlamentare.

la Marea Adunare Națională

1 DECEMBRIE 1946 — Încep lucrările primului parlament democratic din România (**Adunarea deputaților**), după ce a fost adoptat sistemul parlamentar unicameral. În urma victoriei în alegerile din 19 noiembrie 1946 a forțelor democratice unite în jurul P.C.R., covârșitoarea majoritate a deputaților erau exponenți autentici ai voinței maselor populare. Ocupînd fotoliul prezidențial al parlamentului, la 1 decembrie 1946, Mihail Sadoveanu spunea: „Salut cel dintîi parlament chemat să realizeze România democratică". Principalele acte legislative adoptate de Adunarea deputaților în perioada 1946-1948 se disting prin caracterul lor profund democratic, de îngrădire a capitalului, ca și prin rolul ce le-a revenit în asigurarea condițiilor necesare refacerii economiei naționale.

7 APRILIE 1948 — Are loc deschiderea solemnă a primei sesiuni a **Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române**, proclamată în 30 decembrie 1947. Deputații fuseseră desemnați în alegerile din 28 martie 1948. Constituția R. P. Române, votată în ședința din 13 aprilie 1948 a parlamentului, prevedea, în art. 37, că organul suprem al puterii de stat în Republica Populară Română este Marea Adunare Națională. (Înaintea deschiderii sesiunii, din incintă a fost scos scaunul regal, iar pe culoare au fost amplasate portretele marilor luptători pentru eliberarea socială și națională a poporului nostru). În cuvîntul de deschidere a sesiunii, rostit de prof. C. I. Parhon, președintele Prezidiului Provizoriu al R.P.R., se sublinia: „Avem de îndeplinit o muncă de însemnătate istorică pentru poporul român. Să fim la înălțimea misiunii cu care ne-a învrednicit poporul".

Cortegiul domnitorului Alexandru Ioan Cuza îndreptîndu-se spre Camera Națională din București, convocată în sesiune la 29 februarie 1860

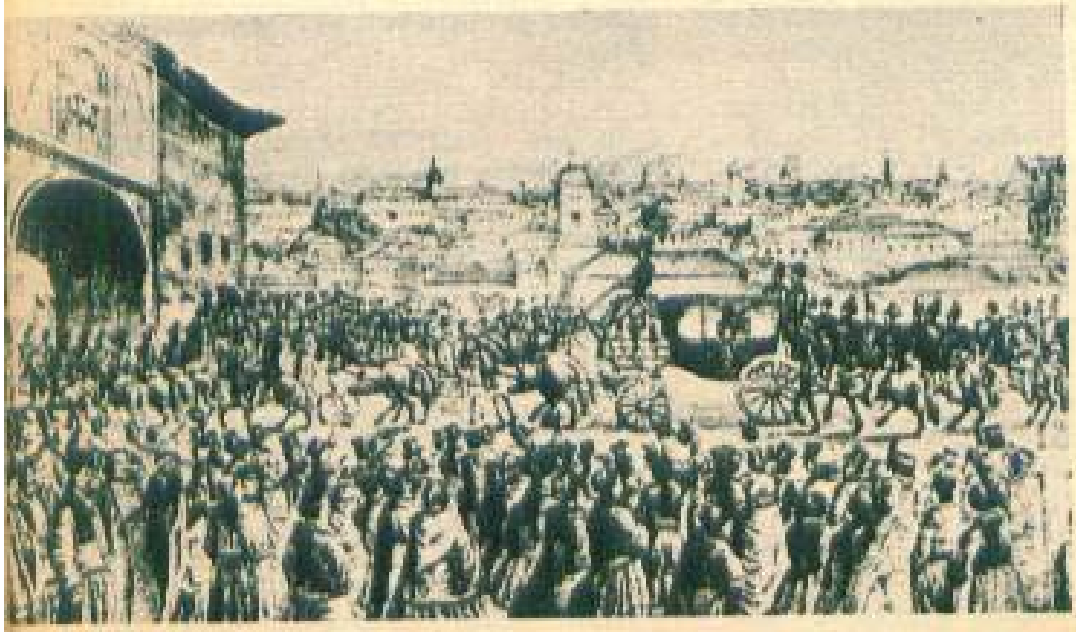

Deputații la votarea unui proiect de lege

Drepturile și îndatoririle deputaților

Deputații își desfășoară activitatea în cadrul sesiunilor parlamentare, în comisiile M.A.N. și în circumscripția lor electorală.

În cadrul sesiunilor, deputații pot lua cuvîntul asupra problemelor supuse dezbaterii ; în condițiile prevăzute de lege, **ei exercită dreptul de inițiativă legislativă, propun amendamente la proiectele de legi** prezentate parlamentului ; **pot face comunicări, participă la votarea legilor** și hotărîrilor Marii Adunări Naționale.

Potrivit prevederilor Constituției (art. 58), **fiecare deputat în Marea Adunare Națională are dreptul de a pune întrebări și de a adresa interpelări Consiliului de Miniștri sau oricăruia dintre membrii săi.** Deputatul, în cadrul controlului exercitat de Marea Adunare Națională, poate pune întrebări și adresa interpelări președintelui Tribunalului Suprem și procurorului general.

Organele de stat, instituțiile, întreprinderile și organizațiile economice de stat, ca și organizațiile obștești au îndatorirea să asigure deputaților posibilitatea exercitării mandatului lor.

Nici un deputat nu poate fi reținut, arestat sau trimis în judecată penală fără încuviințarea prealabilă a Marii Adunări Naționale în timpul sesiunii, iar între sesiuni, a Consiliului de Stat. Numai în caz de infracțiune flagrantă, deputatul poate fi reținut fără această încuviințare.

Deputatul răspunde de întreaga sa activitate în fața alegătorilor, cărora este obligat să le prezinte periodic dări de seamă asupra activității sale și a parlamentului.

În același timp, răspunderea deputatului față de alegători, obligația de a exprima fidel voința și aspirațiile lor sînt consacrate de prevederea constituțională privind dreptul alegătorilor de a revoca oricînd pe deputat, potrivit aceleiași proceduri după care a fost propus și ales (art. 25). Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 a arătat că este necesar să se simplifice procedura de revocare a mandatului de deputat, revocarea urmînd să se hotărască, la cererea Frontului Unității Socialiste, de către M.A.N. (punctul 18 din Rezoluția cu privire la perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale și la dezvoltarea democrației socialiste).

Sub îndrumarea organelor Frontului Unității Socialiste, deputații întrețin, sub diferite forme, **o legătură strînsă cu alegătorii lor**, pe care îi informează asupra politicii partidului și statului, asupra actelor adoptate de Marea Adunare Națională, după cum se informează la rîndul lor asupra problemelor care îi preocupă pe alegători.

COMPONENȚA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE LA ÎNCEPUTUL ACTUALEI LEGISLATURI

Profesie, sex

465 deputați : muncitori, țărani cooperatori, ingineri, tehnicieni, profesori, artiști, juriști, reprezentanți ai cultelor. Din totalul deputaților, 67 sînt femei.

256 deputați lucrează nemijlocit în producție (dintre care 92 în industrie, construcții și transporturi, 76 în agricultură, 88 sînt oameni de știință, artă și cultură). **187 deputați** dețin funcții de conducere în organele centrale și locale de partid, de stat, în organizațiile de masă și obștești. **22 deputați** sînt militari, reprezentanți ai cultelor religioase etc.

Vîrstă

pînă la 35 de ani	73
între 35—50	270
peste 50 de ani	122

Naționalitate

români	403
maghiari	41
germani	12
alte naționalități	9

În cîte legislaturi au fost aleși cei 465 deputați ai actualei legislaturi

23 deputați	— în toate legislaturile începînd din 1948
22 deputați	— în 5 legislaturi
37 deputați	— în 4 legislaturi
57 deputați	— în 3 legislaturi
107 deputați	— în 2 legislaturi
219 deputați	— în actuala legislatură

COMPONENȚA PARLAMENTULUI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

De-a lungul celor 7 legislaturi ale parlamentului în perioada interbelică, prin Camera Deputaților și Senat s-au perindat 4 353 deputați și senatori. Dintre aceștia, 48,3 la sută au fost capitaliști și moșieri ; 35,3 la sută — avocați, mare parte ei înșiși mari exploatatori ; 30 la sută din parlamentari erau membri în consiliile de administrație ale diferitelor societăți anonime. Este semnificativ că, în legislatura 1928—1931, cînd P.N.Ț. a deținut 90 la sută din mandate în Cameră, printre cei 325 deputați național-țărăniști nu se aflau decît 2 plugari și 1 cooperator.

Mic ghid de procedură parlamentară

CÎND ŞI CUM SE CONVOACA SESIUNILE ORDINARE ŞI EXTRAORDINARE ALE MARII ADUNĂRI NAŢIONALE ?

Sesiunea — perioada în care deputaţii se întrunesc pentru a îndeplini atribuţiile Marii Adunări Naţionale — reprezintă forma organizatorică de lucru a acesteia. Ea este convocată în **sesiune ordinară** de două ori pe an, o dată în fiecare semestru. Prima sesiune ordinară a legislaturii are loc cel mai tîrziu la trei luni din ziua alegerilor.

Ori de cîte ori este nevoie, M.A.N. este convocată în **sesiune extraordinară**, din iniţiativa Consiliului de Stat sau a cel puţin unei treimi din numărul total al deputaţilor.

Convocarea în sesiuni se face de către Consiliul de Stat, prin decret, care se publică cu cel puţin cinci zile înainte de data fixată pentru deschiderea sesiunii ordinare şi cu cel puţin 24 ore înainte de data fixată pentru sesiunea extraordinară. Sesiunea durează pînă la terminarea lucrărilor înscrise pe ordinea de zi ; ea poate fi închisă şi mai înainte, dacă se hotărăşte astfel prin votul a două treimi din numărul deputaţilor prezenţi.

CINE STABILEŞTE ORDINEA DE ZI A SESIUNII ?

Proiectul ordinii de zi este întocmit de Biroul Marii Adunări Naţionale, luîndu-se în considerare proiectele de legi şi celelalte lucrări de competenţa parlamentului, primite de preşedinte. La prima şedinţă a sesiunii, proiectul este supus spre dezbatere şi adoptare M.A.N. Aceasta poate modifica ordinea de zi la propunerea Biroului sau a cel puţin 35 de deputaţi.

CE ÎNSEAMNĂ SESIUNE DESCHISĂ ?

Sesiunea deschisă este o sesiune convocată pentru o perioadă mai îndelungată, lucrările desfăşurîndu-se atît în plen, cît şi în comisii, spre a da posibilitatea cuprinderii unei arii mai largi de probleme şi a înlesni unui număr mai mare de deputaţi să-şi aducă contribuţia la dezbaterea lor.

BIROUL MARII ADUNĂRI NAŢIONALE

Preşedintele Marii Adunări Naţionale şi cei 4 vicepreşedinţi ai acesteia formează Biroul Marii Adunări Naţionale, ales pe durata legislaturii, organ cu activitate permanentă, pe care o desfăşoară potrivit principiului conducerii şi muncii colective. Biroul asigură buna desfăşurare a lucrărilor sesiunilor şi comisiilor parlamentului, sprijină activitatea deputaţilor şi exercită toate celelalte atribuţii ce îi revin potrivit Regulamentului de funcţionare a M.A.N. Biroul se îngrijeşte de relaţiile cu parlamentele altor state. În actuala legislatură, are următoarea componenţă : Ştefan Voitec, preşedinte al M.A.N. ; Maria Groza, Kovacs György, Ilie Murgulescu, Gheorghe Necula, vicepreşedinţi.

Preşedintele conduce lucrările sesiunilor Marii Adunări Naţionale, ţine legătura cu comisiile şi cu deputaţii, reprezintă Marea Adunare Naţională etc. În timpul sesiunii, vicepreşedinţii asistă pe rînd, cîte doi, pe preşedintele Marii Adunări Naţionale, la conducerea lucrărilor sesiunii.

În perioada 1 decembrie 1946 — 28 februarie 1948 preşedintele Adunării Deputaţilor a fost Mihail Sadoveanu. În prima legislatură a M.A.N. preşedinţii au fost aleşi la fiecare din cele 13 sesiuni ale acesteia pe durata sesiunii. În legislaturile a II-a şi a III-a (1952—1961), preşedintele M.A.N. a fost Constantin Pîrvulescu, iar începînd de la cea de-a IV-a legislatură (1961) Ştefan Voitec.

Preşedintele este ajutat în îndeplinirea atribuţiilor sale de cei 4 vicepreşedinţi, precum şi de 6 secretari aleşi din rîndul deputaţilor. Actualmente, secretari sînt deputaţii Ion Circei, Aurelia Dănilă, Constantin Dăscălescu, Iuliu Fejes, Ion Mărgineanu, Gheorghe Năstase.

CUM SE DESFAŞOARA ŞEDINŢELE MARII ADUNĂRI NAŢIONALE ?

Şedinţele parlamentului sînt publice, afară de cazul cînd, la propunerea Biroului sau a cel puţin 35 de deputaţi, Marea Adunare Naţională hotărăşte şedinţă secretă. Votarea se face, întotdeauna, în şedinţă publică.

Marea Adunare Naţională nu poate lucra decît în prezenţa a jumătate plus unu din numărul total al deputaţilor. La şedinţe au dreptul să participe şi membrii Consiliului de Miniştri, preşedintele Tribunalului Suprem şi procurorul general, fără însă a putea vota, dacă nu sînt deputaţi.

CUM SE DESFAŞOARA VOTAREA ?

Adoptarea legilor şi hotărîrilor se face cu votul majorităţii deputaţilor, în afară de cazul cînd este prevăzută o majoritate specială.

Parlamentul hotărăşte prin vot secret asupra : proiectelor de legi, în întregime ; alegerii, desemnării, numirii şi revocării persoanelor în funcţii, cu excepţia alegerii secretarilor şi a comisiilor Marii Adunări Naţionale : propunerilor de anulare a alegerii unui deputat ; propunerilor de retragere a imunităţii unui deputat. Marea Adunare Naţională poate hotărî prin vot secret asupra oricărei alte probleme, cînd ea decide astfel.

Votul deschis se exprimă prin ridicare de mîini. Votul secret se exprimă prin bile sau buletine, iar pentru alegerea în funcţii, numai prin vot secret cu buletine pe care sînt înscrise numele celor propuşi.

Pentru votul secret cu bile, preşedintele dispune să se aşeze în faţa sa o urnă albă şi alta neagră. Fiecare deputat primeşte o bilă albă şi o bilă neagră. Bila albă depusă în urna albă şi cea neagră depusă în urna neagră înseamnă vot „pentru", iar bila albă depusă în urna neagră şi bila neagră depusă în urna albă înseamnă vot „contra". Votul secret prin buletin se face astfel : deputatul votează „pentru", lăsînd neatins pe buletinul de vot numele celui propus sau denumirea legii ; el votează „contra", ştergînd numele celui propus sau denumirea legii.

CUI POT FI CERUTE INFORMAŢII, CUI I SE POT ADRESA ÎNTREBĂRI ŞI INTERPELĂRI ?

În vederea pregătirii dezbaterilor parlamentare ori a interpelărilor, deputatul are dreptul să ceară în-

COMPONENŢA BIROURILOR COMISIILOR PERMANENTE

COMISIA DE VALIDARE : preşedinte — Tudor Drăganu ; vicepreşedinte — Şerban Ţiţeica ; secretar — Vasile Potop ; COMISIA CONSTITUŢIONALĂ : preşedinte — Avram Bunaciu ; vicepreşedinţi — Emilian Nucescu, Ioan Demeter ; secretari — Andrei Păcuraru, Constantin Sandu ; COMISIA ECONOMICO-FINANCIARĂ : preşedinte — Aurel Vijoli ; vicepreşedinte — Iosif Uglar ; secretar — Constantin Mateescu ; COMISIA PENTRU INDUSTRIE, CONSTRUCŢII ŞI TRANSPORTURI : preşedinte — Alexandru Sencovici ; vicepreşedinţi — Iosif Opriş, Nicolae Dragomir ; secretari — Eleonora Nilca, Marin Enache ; COMISIA PENTRU AGRICULTURĂ ŞI SILVICULTURĂ : preşedinte — Dumitru Coliu ; vicepreşedinţi — Mircea Ion Oprean, Marin Vasile ; secretari — Mihai Ubornyi, Alexandru Ştefănescu; COMISIA PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNT, ŞTIINŢĂ ŞI CULTURĂ : preşedinte — Constantin Dinculescu ; vicepreşedinţi — Radu Beligan, Ştefan Birlea ; secretari — Lajos Letay, Floarea Ispas ; COMISIA PENTRU SĂNĂTATE, MUNCĂ ŞI ASIGURĂRI SOCIALE : preşedinte — Gheorghe Vasilichi ; vicepreşedinţi — Lajos Csögör, Ştefan Milcu ; COMISIA PENTRU CONSILIILE POPULARE ŞI ADMINISTRAŢIA DE STAT : preşedinte — Dumitru Balalia ; vicepreşedinţi — Andrei Cervencovici, Ioan Benkö ; secretari — Viorica Rotăreasa, Neculai Chipăilă ; COMISIA PENTRU PROBLEMELE DE APĂRARE : preşedinte — Ion Dincă ; vicepreşedinţi — Ion Tutoveanu, Vasile Alexe ; secretar — Aldea Militaru ; COMISIA PENTRU POLITICĂ EXTERNĂ : preşedinte — Mihai Dalea ; vicepreşedinţi — Andrei Oţetea, Ilie Rădulescu ; secretari — Richard Winter, Alexandru Ionescu ; COMISIA JURIDICĂ : preşedinte — Traian Ionaşcu ; vicepreşedinţi — Mihai Gheimegeanu, Gheorghe Tudor ; secretari — Nicolae Guină, Mircea Rebreanu.

formațiile și actele ce îi sînt necesare de la orice organ de stat. În acest scop, el adresează o cerere președintelui M.A.N. Organele de stat au datoria să pună la dispoziție actele și informațiile cerute, în termenul stabilit de președintele Marii Adunări Naționale.

Fiecare deputat are dreptul de a pune întrebări și de a interpela Consiliul de Miniștri sau pe oricare dintre membrii săi. De asemenea, în cadrul controlului exercitat de Marea Adunare Națională, el poate pune întrebări și adresa interpelări președintelui Tribunalului Suprem și procurorului general. Obiectul oricărei interpelări se formulează în scris și se depune președintelui Marii Adunări Naționale, care o supune acesteia spre a hotărî dacă urmează a fi dezvoltată de îndată sau în care anume ședință. Cei întrebați sau interpelați vor răspunde imediat sau în termen de cel mult 3 zile, verbal sau în scris și, în orice caz, în aceeași sesiune. Discuțiile asupra interpelării se încheie, dacă Marea Adunare Națională socotește necesar, prin hotărîrea sa în problema ridicată.

Lege, decret cu putere de lege, hotărîre a Consiliului de Miniștri

LEGEA reprezintă un act normativ emanînd de la organul legislativ al statului și prin care se reglementează importante relații sociale. Legile sînt adoptate de Marea Adunare Națională și intră în vigoare la data publicării lor în Buletinul oficial, dacă ele nu prevăd anume o altă dată.

DECRETUL CU PUTERE DE LEGE reprezintă un act normativ cu putere de lege emis de Consiliul de Stat între sesiunile parlamentului ; el este supus spre adoptare, sub formă de proiect de lege, Marii Adunări Naționale la următoarea sesiune a acesteia (ex. : decretele cu putere de lege privind organizarea și funcționarea unor ministere).

HOTĂRÎREA CONSILIULUI DE MINIȘTRI cu caracter normativ este un act juridic emis de guvern prin care se stabilesc norme juridice obligatorii pe întreg teritoriul țării, se rezolvă probleme administrative cu caracter general de mare însemnătate (ex. : H.C.M. privind îmbunătățirea prețurilor la unele produse agricole ; acordarea de credite pe termen lung membrilor cooperativelor agricole de producție ; înființarea întreprinderilor și stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii).

Toate aceste hotărîri sînt emise **în condițiile legii, pe baza și în executarea ei.** În problemele de o deosebită importanță se adoptă **hotărîri comune ale C.C. al P.C.R. și guvernului,** sau ale **C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și guvernului** (ex. : hotărîrile cu privire la majorarea unor salarii tarifare, reducerea și reașezarea impozitului pe salarii ; majorarea alocației de stat pentru copii).

În anumite cazuri se iau **hotărîri comune ale guvernului și U.G.S.R.** sau **hotărîri ale guvernului și U.N.C.A.P.**

Cum se elaborează și se adoptă proiectele de legi

CUI APARȚINE INIȚIATIVA LEGISLATIVĂ ?

Inițiativa legislativă aparține Consiliului de Stat, Consiliului de Miniștri, comisiilor permanente ale Marii Adunări Naționale, pentru problemele de competența lor, precum și oricărui grup de cel puțin 35 deputați (art. 68 al Regulamentului de funcționare a M.A.N.). În cadrul lucrărilor Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972, unii delegați au propus să se extindă dreptul de inițiativă legislativă și asupra Frontului Unității Socialiste, sindicatelor, U.T.C.-ului, organizațiilor de femei, fiecare în domeniul său de activitate. Acum, aceste organizații pot prezenta propunerile lor legislative oricăruia dintre subiectele de drept ce au inițiativă legislativă ; în cazul cînd le însușește, acesta le prezintă, în nume propriu, Marii Adunări Naționale.

CINE ARE DREPTUL DE A PROPUNE AMENDAMENTE LA PROIECTELE DE LEGI ?

Propunerile de modificare sau de completare a textului unui proiect de lege (amendamentele) se pot face de către comisiile permanente în raportul sau avizul lor, precum și de către deputați în comisii, cît și în sesiune, la discuția generală — cînd le vine rîndul la cuvînt — și la discuția pe articole a proiectului de lege. Marea Adunare Națională decide asupra amendamentelor propuse.

CE PROIECTE DE LEGI AU FOST SUPUSE DEZBATERII PUBLICE ÎN ULTIMII ANI ?

După cum se știe, în ultimii ani s-a încetățenit practica de a supune cele mai importante proiecte de legi dezbaterii publice, *iar propunerile primite din partea cetățenilor cu privire la astfel de proiecte de legi (propuneri trimise organelor de stat centrale și locale sau presei) sînt examinate de organul care a inițiat proiectul de lege și discutate apoi de comisia permanentă a Marii Adunări Naționale în a cărei competență intră studierea și avizarea respectivului proiect de lege. Propunerile făcute în cadrul dezbaterilor publice au contribuit la îmbunătățirea proiectelor de legi.*

În perioada care a urmat Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967 au fost supuse dezbaterii publice cele mai importante proiecte de legi, printre care cele privind : organizarea administrativă a teritoriului ; Codul penal ; organizarea și funcționarea consiliilor populare ; organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat ; organizarea producției și muncii în agricultură ; activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România ; perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste ; organizarea și conducerea unităților socialiste de stat ; încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile de stat ; regimul prețurilor și tarifelor ; organizarea și funcționarea controlului obștesc ; remunerarea după cantitatea și calitatea muncii în unitățile de stat ; Legea finanțelor ; dezvoltarea economico-socială planificată a României ; Codul muncii.

CÎTE VOTURI TREBUIE SĂ ÎNTRUNEASCĂ UN PROIECT DE LEGE SPRE A FI ADOPTAT ?

Un proiect de lege sau hotărîre se socotește adoptat dacă întrunește votul majorității deputaților Marii Adunări Naționale ; fac excepție proiectele de legi privind modificarea Constituției, pentru care este

necesar votul a cel puțin două treimi din numărul total al deputaților.

Legile adoptate de Marea Adunare Națională se semnează de către președintele sau vicepreședintele acesteia care a condus ședința. După adoptarea lor de către M.A.N., legile se publică în Buletinul oficial, în termen de cel mult zece zile, sub semnătura președintelui Consiliului de Stat.

Principalele prevederi ale sistemului electoral

Constituția prevede că **poporul, deținător suveran al puterii, o exercită prin Marea Adunare Națională și prin consiliile populare, organe alese prin vot universal, egal, direct și secret.**

Au drept de vot toți cetățenii care au împlinit vîrsta de 18 ani. Cetățenii cu drept de vot care au împlinit vîrsta de 23 ani pot fi aleși deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare (art. 25 din Constituție).

Pentru alegerea deputaților în M.A.N. se formează **465 circumscripții electorale,** avînd același număr de alegători. În fiecare circumscripție electorală se alege un deputat.

Dreptul de a depune candidaturi este asigurat tuturor organizațiilor oamenilor muncii — organizațiilor Partidului Comunist Român, sindicatelor, cooperativelor, organizațiilor de tineret, de femei, asociațiilor culturale și altor organizații de masă și obștești.

Potrivit prevederilor Regulamentului Frontului Unității Socialiste (art. 8), printre atribuțiile Consiliului Național al F.U.S. intră organizarea campaniilor electorale pentru alegerea deputaților în organele puterii de stat, precum și propunerea de candidați pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională.

Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 a preconizat ca, ținînd seama de dezvoltarea generală a orînduirii noastre, a democrației socialiste, să se aducă unele îmbunătățiri sistemului electoral astfel ca **în viitor să fie depuse, pentru un loc de deputat, mai multe candidaturi, fie pe circumscripții, fie direct pe liste județene, orășenești și comunale, care să cuprindă mai mulți candidați decît urmează să fie aleși** (punctul 16 din Rezoluția cu privire

Intervenții

În pofida sistemului electoral și a măsurilor polițienești care împiedicau reprezentarea reală, echitabilă a tuturor claselor sociale în vechiul parlament, ca și prezența exponenților forțelor revoluționare, în incinta sa a răzbătut ecoul luptei revoluționare a maselor ; uneori, de la tribuna sa s-a făcut auzit glasul unor personalități prestigioase ale vieții politice românești, democrați și patrioți înflăcărați ca C. Stere, N. Titulescu, dr. N. Lupu, M. Ralea, Petre Andrei, oameni politici cu vederi realiste ca N. Iorga, Armand Călinescu, Victor Iamandi, care — în măsură diferită și cu toate limitele determinate de condițiile epocii respective, de clasa socială din care proveneau și gruparea politică în rîndurile căreia se formaseră, de influențele ideologiei și politicii burgheze — au exprimat gînduri și sentimente de un profund patriotism, de adîncă vibrație socială.

N. D. Cocea : „Nu aș fi socialist și nu aș crede cum cred în principiile socialiste, dacă nu aș avea convingerea că în scurt timp România va fi socialistă" (ședința Camerei din 28 iulie 1920).

N. Titulescu : „Izvorînd din poruncile unității noastre naționale, politica

la perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale și la dezvoltarea democrației socialiste).

Legea electorală prevede că organizațiile oamenilor muncii și orice cetățean pot face întîmpinări împotriva admiterii sau respingerii oricărei candidaturi, în trei zile de la publicarea candidaturilor depuse. Totodată, aceste organizații, precum și toți cetățenii au libertatea de a populariza în adunări, prin presă, radio, televiziune sau alte mijloace de publicitate candidații propuși, după ce candidaturile au rămas definitive.

Relații externe

Urmărind să contribuie la promovarea politicii externe constructive a României socialiste, de pace, cooperare și înțelegere între popoare, Marea Adunare Națională acționează pe multiple planuri pentru sprijinirea tendințelor pozitive, de destindere și normalizare a raporturilor interstatale pe plan mondial. O atenție deosebită este acordată continuei dezvoltări a relațiilor de prietenie și colaborare frățească cu parlamentele țărilor socialiste, paralel cu extinderea conlucrării pe diverse planuri cu organismele legislative din alte țări, fără deosebire de orînduire socială. Intensificarea legăturilor cu parlamentele altor țări este ilustrată și de faptul că **în anii 1970—1972, la invitația Marii Adunări Naționale, țara noastră a fost vizitată de 26 delegații parlamentare, precum și de 16 personalități politice.** În aceeași perioadă, **30 delegații ale M.A.N. au efectuat vizite oficiale în alte țări.**

La loc de frunte printre preocupările parlamentului nostru în domeniul politicii externe se situează **intensificarea eforturilor pentru pregătirea Conferinței general-europene,** cu participarea tuturor statelor interesate. Sînt numeroase acțiunile parlamentului nostru în această direcție. Afirmarea poziției în problemele securității europene, inițiativele avute de-a lungul anilor, în special după 1965, sînt greu de cuprins aici.

Creat în anul 1971, Grupul parlamentarilor români pentru prietenie și cooperare în Europa a fost reprezentat, în martie 1972, la întîlnirea de la Viena a reprezentanților grupurilor paneuropene de prietenie, în cadrul căreia au fost discu-

memorabile

noastră externă are ca scop principal păstrarea ei, iar ca metodă constantă de lucru, coordonarea progresivă a acțiunii noastre cu aceea a statelor cu interes comun... Noi nu revendicăm ranguri aristocratice în viața internațională ; în schimb, nu vom renunța niciodată la egalitatea cu ceilalți, așa de greu cîștigată" (ședința parlamentului din 15 aprilie 1934).

N. Iorga : „Dacă avem de-a face cu trei criminali (grupul de legionari care săvîrșise un atentat împotriva rectorului Universității din Iași — N.R.), avem de-a face și cu scutiții cu dibăcie, fiindcă oamenii aceștia cunosc cum se pune la adăpost un număr de canalii pe care conștiința unei țări trebuie să le pedepsească... Să ne îndreptăm, orice om cu iubirea de această țară, oricine care are respectul umanității, care nu se exprimă în nici o formă mai frumos decît în libertatea gîndului onest care nu trebuie să aducă după dînsul nici glontele revolverului, nici înjepătura pumnalului... Să ne îndreptăm împotriva ziarelor a căror cetire este o scîrbă și groază — a acelora care prin ziare și cuvinte de întrunire aduc un tineret nesocotit în situația de a deveni ucigași și cîlăi" (ședința Camerei din 10 martie 1937).

tate modalitățile de urgentare a pregătirilor pentru convocarea Conferinței general-europene de securitate. Un sprijin activ a acordat în acest sens Marea Adunare Națională pregătirii Conferinței interparlamentare europene pentru cooperare și securitate.

Marea majoritate a deputaților Marii Adunări Naționale sînt membri ai Grupului Național Român al Uniunii interparlamentare, asociație internațională cu caracter semioficial, alcătuită din grupurile naționale formate în cadrul diferitelor parlamente.

Constituită în 1889, **Uniunea interparlamentară** își propune drept obiectiv fundamental favorizarea contactelor personale între membrii tuturor parlamentelor, în scopul desfășurării unor acțiuni comune menite să determine colaborarea statelor la dezvoltarea instituțiilor democratice, la opera de întărire a păcii și colaborării între popoare. În acest scop, Uniunea se pronunță asupra problemelor de ordin internațional care preocupă opinia publică mondială, precum și asupra unor aspecte ale vieții parlamentare.

Organele Uniunii sînt : Conferința interparlamentară (care se întrunește anual), Consiliul interparlamentar (compus din cîte doi reprezentanți ai fiecărui grup național afiliat), Comitetul executiv (organul administrativ al Uniunii, care cuprinde 13 membri aparținînd diferitelor grupuri ; 12 dintre ei sînt aleși de Conferință. Președintele Consiliului interparlamentar este, din oficiu, și președinte al Comitetului executiv), Biroul interparlamentar (secretariatul internațional al organizației).

Prima participare a parlamentarilor români la lucrările Uniunii interparlamentare datează din anul 1891 ; în 1914, grupul român număra 44 membri. În octombrie 1931 s-a desfășurat la București cea de-a 27-a Conferință interparlamentară, cu participarea reprezentanților a 20

Palatul Marii Adunări Naționale...

...construit în anul 1908, se ridică pe dealul unde a fost începută, în anul 1656, construcția Mitropoliei, astăzi Patriarhia.

Primul organ reprezentativ din Țara Românească — Obștească Adunare — a funcționat din 10 martie 1831 într-o clădire a bisericii mitropolitane, ca urmare a faptului că lucrările Adunării se desfășurau sub președinția mitropolitului.

În 1857 a fost construit un local nou, menit să adăpostească Divanul ad-hoc. Intrucît, cu toate reparațiile și reamenajările efectuate în anul 1885, localul nu asigura condiții corespunzătoare desfășurării ședințelor celor două adunări legislative, în anul 1890 a fost organizat un concurs pentru anteproiectele celor două palate. Premiul I pentru proiectul destinat palatului Adunării Deputaților a fost obținut de arhitectul D. Moiamarolu. Lucrările de construcție au început abia în anul 1906 și au fost încheiate în decembrie 1908. În scopul lărgirii aripilor palatului, au fost efectuate, între anii 1912—1915, noi lucrări de construcție pe locul rămas liber în urma demolării chiliilor fostei mitropolii. Proiectul inițial al arhitectului prevedea ca actuala intrare în parlament, situată pe Dealul Mitropoliei, să fie rezervată exclusiv regelui și mitropolitului, urmînd ca intrarea deputaților să fie amenajată în aripa clădirii dinspre strada Principatele Unite, intrucît se preconiza deschiderea aci a unei largi artere spre bulevardele centrale.

Fațada principală a clădirii este dominată de un impunător portic cu șase coloane masive și de cupola sălii de ședințe. Fațada laterală, simetrică, este împodobită de pilaștri pe două niveluri, iar spre strada Principatele Unite palatul prezintă patru niveluri. În ansamblu, concepția arhitectonică este tributară stilului baroc francez.

În acest local s-au ținut cu regularitate ședințele Adunării Deputaților, exceptînd perioada noiembrie 1916 — decembrie 1918 din primul război mondial, cînd parlamentul și-a desfășurat activitatea în localul Teatrului Național din Iași. Clădirea, devenind nein-

grupuri naționale. Începînd din anul 1955, grupul român a fost reprezentat cu regularitate în Uniunea interparlamentară, delegații săi au luat parte activă la toate lucrările reuniunilor și conferințelor anuale ale Uniunii. Parlamentarii români sînt reprezentați în Consiliul și în Comitetul executiv al Uniunii interparlamentare.

În septembrie 1972 s-au desfășurat, la Roma, lucrările celei de-a 60-a Conferințe a Uniunii interparlamentare cu participarea parlamentarilor din 70 de țări, printre care și România. Spre a da o imagine cît de sumară a sferei de preocupări a Uniunii interparlamentare, vom aminti că, în cadrul lucrărilor ultimei conferințe, au fost dezbătute o gamă variată de probleme importante privind lichidarea conflictelor existente, stăvilirea cursei înarmărilor și realizarea măsurilor de dezarmare, formele noi de presiune politică în relațiile internaționale, protejarea mediului înconjurător, interzicerea traficului de droguri, problemele educației și formării de cadre în țările subdezvoltate etc. Prin rezoluțiile adoptate s-a făcut apel la parlamentele tuturor țărilor să-și intensifice eforturile pentru realizarea unor măsuri concrete de dezarmare ; grupurile parlamentare au fost invitate să prezinte sugestii în vederea întocmirii unui raport, urmînd a fi înaintat O.N.U., referitor la elaborarea unor norme de drept internațional care să reglementeze protejarea mediului înconjurător ; prin altă rezoluție au fost condamnate actele de violență și terorism care provoacă victime nevinovate în rîndurile populației civile. În cadrul Comitetului executiv a fost adoptată în unanimitate propunerea, prezentată în comun de reprezentanții grupurilor parlamentare român și sovietic, de a se înscrie pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni interparlamentare tema : „Promovarea principiilor fundamentale care trebuie să guverneze relațiile internaționale, îndeosebi relațiile dintre state cu orînduiri sociale diferite".

căpătoare spre a adăposti numărul sporit al deputaților — ca urmare a încheierii procesului de desăvîrșire a unității statului național român — în noiembrie 1919 Adunarea Deputaților s-a instalat provizoriu la Ateneul Român, clădirea de pe Dealul Mitropoliei revenind Senatului. În noiembrie 1920, Adunarea Deputaților avea să-și reia vechiul sediu, iar Senatul a fost găzduit în clădirea Universității din București.

La 1 decembrie 1946, în palatul de pe Dealul Mitropoliei au fost deschise lucrările primului parlament democrat din istoria țării noastre. După proclamarea Republicii, aici a continuat să-și desfășoare lucrările Marea Adunare Națională.

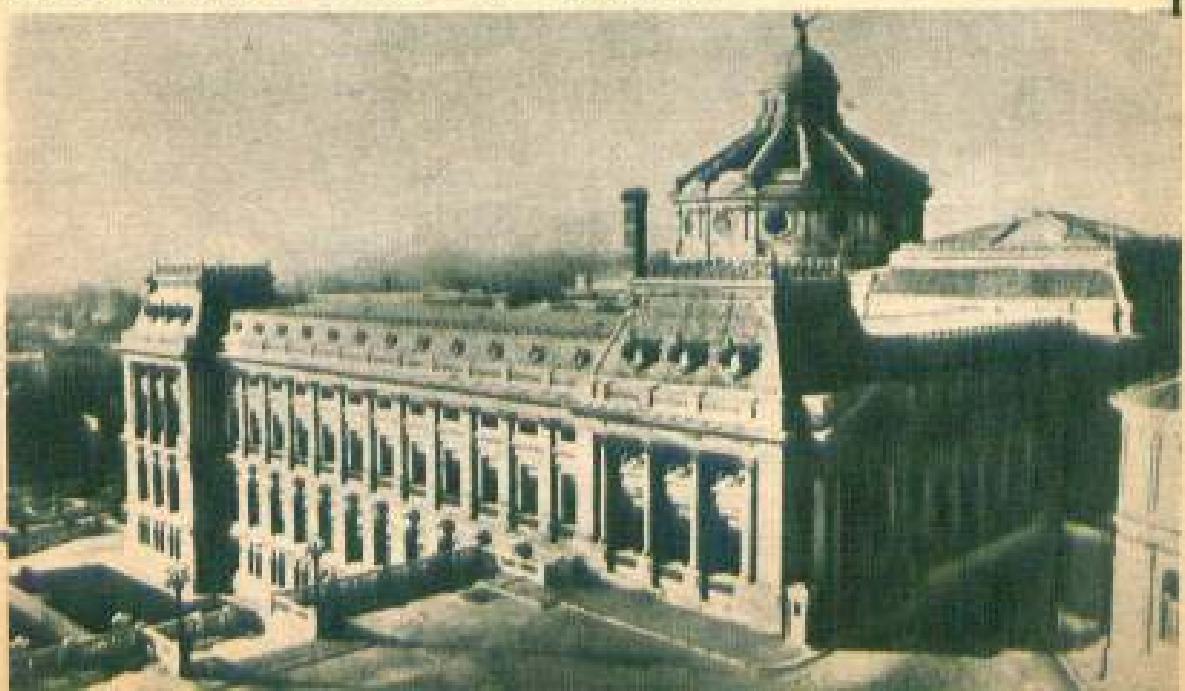

Divanul ah-hoc al Țării Românești, ale cărui lucrări s-au desfășurat între 12 octombrie și 22 decembrie 1857. In cadrul adunării, deputatul țăran Constantin Tănase a citit o moțiune in care se proclama „dreptul netăgăduit... de a lua parte la viitoarele adunări, care vor face Constituția țării și legiuirile dinăuntru".

Momente istorice în incinta parlamentului

24 IANUARIE 1859 — Adunarea electivă din București alege pe domnul Moldovei, Al. I. Cuza, și ca domn al Țării Românești ; astfel Unirea Țărilor Române s-a înfăptuit.

„Unirea este împlinită. Națiunea română este fundată".
(din proclamația primului parlament al României, stat unitar)

9 MAI 1877 — Adunarea deputaților proclamă independența de stat a României.

„Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare.... sîntem o națiune liberă și independentă".
MIHAIL KOGĂLNICEANU
(din declarația făcută în fața Adunării Deputaților)

1 DECEMBRIE 1918 — La Alba Iulia, cu participarea a peste 100 000 români veniți din toate colțurile Transilvaniei, este adoptată rezoluția care începe cu cuvintele :

„Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 nov. (1 dec.) 1918,

decretează UNIREA acestor români și a teritoriilor locuite de dinșii cu România".

Rezoluția adoptată de Adunarea Națională, cu atribuții de instituție parlamentară pe teritoriul Transilvaniei, proclama, totodată, necesitatea înfăptuirii unor principii democratice : reforma agrară, libertăți politice, religioase, respectarea drepturilor naționalităților conlocuitoare, asigurarea muncii etc.

30 DECEMBRIE 1947 — Adunarea deputaților proclamă în unanimitate Republica Populară Română.

„Monarhia constituia o piedică în calea dezvoltării țării noastre spre un regim de democrație populară care să asigure tuturor celor ce muncesc bunăstarea materială și culturală, să asigure independența și suveranitatea statului român. Prin înlăturarea monarhiei se deschid democrației noastre populare căi noi de măreațe înfăptuiri".

Dr. PETRU GROZA
(din proclamația guvernului citită în ședința parlamentului)

11 IUNIE 1948 — Marea Adunare Națională votează Legea privind naționalizarea întreprinderilor industriale, miniere, bancare, de asigurări și de transport.

„Trecerea celei mai importante părți a mijloacelor de producție în mîna statului este o necesitate, deoarece aceste arme economice se smulg din mîinile acelora de la care am smuls armele politice... Înfăptuind acest act revoluționar vom putea stimula toate energiile creatoare ale poporului nostru printr-o muncă conștientă și însuflețită".

GH. GHEORGHIU-DEJ
(din expunerea de motive prezentată în ședința M.A.N.)

27—30 APRILIE 1962 — Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale, cu participarea a 11 000 de țărani, consfințește încheierea cooperativizării agriculturii.

21 AUGUST 1965 — Marea Adunare Națională adoptă Constituția Republicii Socialiste România.

„Constituția României socialiste, realizările măreațe ale patriei noastre demonstrează superioritatea orînduirii socialiste asupra celei capitaliste, contribuie la creșterea forței de atracție a ideilor socialiste, constituie un aport al poporului român la măreața cauză a libertății popoarelor și victoriei socialismului în lume... Legea fundamentală a României socialiste întruchipează realizarea visurilor celor mai îndrăzneț pentru care a luptat și muncit poporul nostru, s-au jertfit cei mai buni fii ai săi. În fața țării noastre se deschid perspective măreațe; nici o generație nu a avut fericirea de a fi părtașă la asemenea grandioase transformări sociale, de a vedea atît de limpede și de apropiat viitorul strălucit al țării".

NICOLAE CEAUȘESCU
(din raportul cu privire la proiectul de Constituție a Republicii Socialiste România)

Temeiurile încrederii, ale certitudinii

Cu o jumătate de veac în urmă, în cadrul dezbaterilor purtate în ședința din 14 ianuarie 1922 a parlamentului, era citită următoarea moțiune: **„...în numele parlamentarilor socialiști-comuniști avem datoria să facem următoarea declarație: n-am avut încredere în guvernele burgheze trecute, cum nu vom avea încredere în nici un guvern burghez. Încrederea noastră**

Deputați comuniști la parlament: „Nu vă puneți

Cu cinci decenii în urmă, aceste cuvinte au fost rostite de la tribuna parlamentului de reprezentanții grupului socialist-comunist; ele exprimau poziția proletariatului revoluționar față de stăpînirea capitalistă. Ca un avertisment solemn la adresa claselor dominante: **„Ascultați glasurile care vă mai spun: nu vă încăpățînați, nu vă puneți în calea vremurilor, căci România nouă vom înfăptui-o noi și, de vă veți încăpățîna, în ultimă instanță vom înfăptui chiar prin revoluție"**, spunea deputatul socialist Gh. Tănase în ședința parlamentului din 5 august 1920.

Chiar înainte de constituirea P.C.R., deputații socialiști situați pe cele mai înaintate poziții au adoptat titulatura de **grup comunist**. În cuvîntul rostit de Gh. Cristescu în ședința Adunării Deputaților din 21 martie 1921 se preciza: **„Grupul parlamentar comunist asigură clasa muncitoare din România că va lupta prin toate mijloacele ce-i stau la îndemînă pentru ca dînsa să recapete libertățile sale de asociere profesională în sindicatele libere"**. Era astfel continuată și ridicată pe o treaptă mai înaltă poziția adoptată încă cu decenii în urmă, începînd din anul 1888, cînd primii deputați socialiști — V. Gh. Morțun și Ioan Nădejde — au pătruns în parlamentul țării.

În mai 1921, vestea arestării deputaților comuniști, împreună cu ceilalți delegați la Congresul de constituire a P.C.R., a stîrnit vii proteste ale opiniei publice și a constituit obiectul unor dezbateri aprinse în parlament. În timp ce Ion Zelea Codreanu, tatăl viitorului șef al Gărzii de Fier, a cerut în parlament împușcarea celor cinci deputați comuniști și a celorlalți militanți arestați, nesocotirea flagrantă a dreptului de imunitate parlamentară a fost înfierată de la tribuna parlamentului de un șir de deputați cu convingeri democratice. **„Guvernul a făcut prin arestarea, și mai ales prin condițiile arestării comuniștilor și a colegilor noștri,** spunea dr. N. Lupu, **un act de nemaipomenită samavolnicie în analele parlamentare nu numai ale României, dar chiar ale omenirii"**.

După cum se știe, silit să activeze în ilegalitate la scurt timp după întemeiere, Partidul Comunist Român a îmbinat formele ilegale de muncă cu cele legale și semilegale, reușind să creeze un șir de organizații de masă prin intermediul cărora a jucat un rol activ în viața politică a țării. Astfel, este semnificativ că, în pofida terorii dezlănțuite împotriva sa, a obstacolelor pe care le-a avut de înfruntat, **Blocul Muncitoresc-Țărănesc** a obținut în alegerile din 1931 — în județele Bihor, Mureș, Timiș-Torontal — circa 11 la sută din totalul voturilor, revenindu-i

merge la un singur guvern, la guvernul izvorît din conștiința maselor muncitoare, la guvernul Republicii Socialiste".

Victoria socialismului în România a încununat lupta de decenii a maselor populare pentru eliberare socială și națională. **Revoluția socialistă a dat țării un parlament care pentru prima oară întruchipează puterea de stat a poporului liber și stăpîn pe soarta sa.** Prin întreaga sa activitate, el reflectă încrederea și atașamentul poporului român **față de orînduirea care** întruchipează aspirațiile și interesele sale vitale.

Creșterea rolului parlamentului și continua îmbunătățire a activității sale reprezintă o latură esențială a procesului de adîncire a democrației noastre socialiste. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„În spiritul hotărîrilor Congresului al X-lea, trebuie să acționăm în continuare pentru perfecționarea activității statului nostru socialist. Avem în vedere, în primul rînd, lărgirea activității legislative a Marii Adunări Naționale, astfel ca toate normele esențiale care guvernează viața societății să nu mai fie reglementate prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri sau decizii ale altor organe executive, ci să fie emanația forului suprem al țării... Se impune a fi dezvoltată experiența căpătată pînă acum — și care s-a dovedit utilă — în organizarea controlului de către Consiliul de Stat și comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale asupra bunei desfășurări a activității aparatului de stat, asupra diferitelor sectoare ale activității economico-sociale".**

Prin atribuțiile sporite ce îi revin, prin perfecționarea modalităților sale de lucru, parlamentul contribuie la afirmarea plenară a principiilor democratismului în viața socială și de stat a României contemporane, la o tot mai intensă valorificare a potențelor de progres ale orînduirii noastre socialiste.

tribuna vechiului în calea vremurilor"

cinci mandate în Camera Deputaților. Prin violarea flagrantă a prevederilor legii electorale, mandatele deputaților comuniști au fost invalidate. Încrederea în viitorul socialist al României a fost însă afirmată cu tărie de la tribuna parlamentului de reprezentanții mișcării noastre revoluționare.

„Puteți valida sau nu mandatele noastre, declara **Lucrețiu Pătrășcanu** la ședința parlamentului din 21 iulie 1931. Cînd discutați această chestiune, să nu vă faceți însă iluzia că validarea sau invalidarea schimbă cursul luptei de clasă în România. Noi sîntem aici în numele unui curent cu rădăcini adînci în mase și, validîndu-ne sau invalidîndu-ne, nu veți atinge cu o fărîmă acest curent popular de mase... Cu această validare sau invalidare nu veți schimba cu nimic destinul istoric pe care trebuie să-l urmeze România în lupta de eliberare a maselor exploatate, prin răsturnarea burgheziei și a capitalismului".

În pofida condițiilor aspre ale ilegalității, a prigoanei sălbatice la care era supus, P.C.R. a reușit să asigure victoria frontului comun democratic în alegerile parlamentare parțiale desfășurate în 1936 în județele Hunedoara și Mehedinți.

OMUL EXEMPLAR

în cîmpul magnetic al eticii comuniste

PROIECTUL DE NORME ALE VIEŢII ŞI MUNCII COMUNIŞTILOR, ALE ETICII ŞI ECHITĂŢII SOCIALISTE

configurează

UN STRĂLUCIT MODEL UMAN, PROTAGONIST ŞI PROMOTOR AL NOII SOCIETĂŢI

- Ce este modelul uman, ce influenţă exercită în opera de educaţie ?
- Ce ştiţi despre evoluţia modelului uman de-a lungul istoriei ?
- În ce constă forţa de atracţie a modelului uman propus de „Proiectul de norme" ?

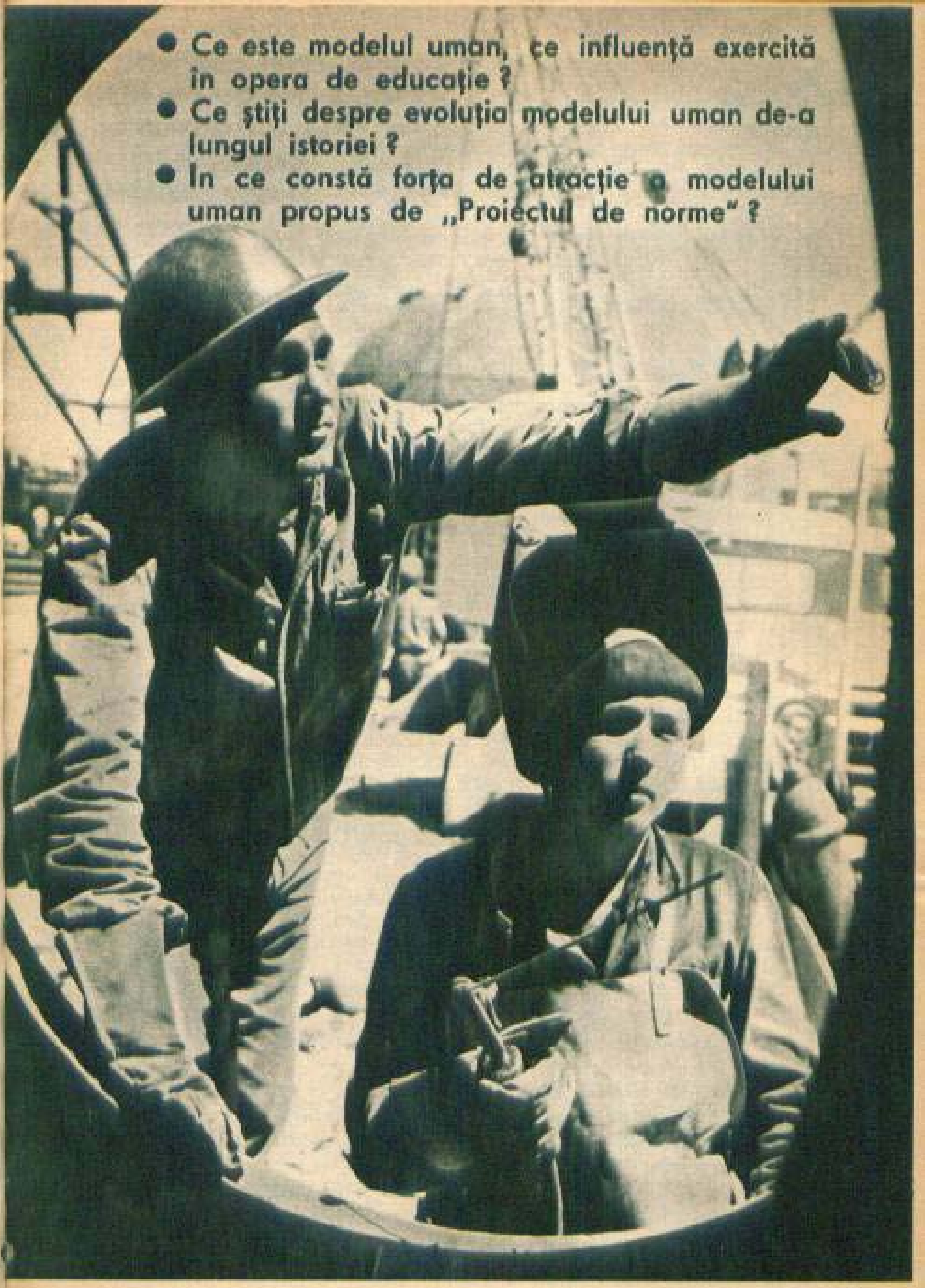

„Partidul sînt oamenii, istoria sa este istoria oamenilor, conştiinţa lui este conştiinţa oamenilor..."

Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român — eveniment politic de înaltă însemnătate, cu profund ecou în toate domeniile de activitate ale României contemporane — a adoptat şi supus dezbaterii publice **Proiectul de norme ale vieţii şi muncii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste.** Un document izvorît din programul celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, sintetizînd viziunea partidului nostru asupra valorilor spirituale pe care trebuie să le întrunească omul societăţii socialiste multilateral dezvoltate, schiţînd, cu trăsături sigure, profilul moral al acestui om, propunîndu-l, în esenţă, ca pe un tip uman caracteristic orînduirii socialiste, pe măsura realizărilor materiale şi spirituale cu care se mîndreşte societatea românească contemporană la aproape trei decenii de la păşirea sa pe făgaşul unui nou destin istoric.

„CONFERINŢA NAŢIONALA A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN — se spune în Proiect — **CONSTATA CU SATISFACŢIE RIDICAREA NIVELULUI POLITIC-IDEOLOGIC ŞI DE CULTURA GENERALA AL MEMBRILOR DE PARTID, CREŞTEREA SPIRITULUI LOR REVOLUŢIONAR, PARTINIC, PROGRESELE OBŢINUTE ÎN CONTURAREA FIZIONOMIEI LOR MORALE ŞI CETĂŢENEŞTI, CALITĂŢI CARE SE EVIDENŢIAZA ÎN ROLUL PE CARE COMUNIŞTII IL ÎNDEPLINESC ÎN VIAŢA SOCIETĂŢII NOASTRE, ÎN LUPTA PENTRU UNIREA EFORTURILOR ÎNTREGULUI POPOR ÎN CONSTRUIREA SOCIALISMULUI".**

Ce propune întregului popor, întregului partid şi, deopotrivă, fiecărui comunist, fiecărui cetăţean, „Proiectul de norme" ?... O listă de „dogme morale" ? O „lege existenţială" cristalizată în laborator, pe baza ipotezelor teoretice ?... Nicidecum. Reflex al unei analize ştiinţifice a epocii, a actualei etape de dezvoltare a ţării noastre, „Proiectul de norme" apare ca o necesitate obiectivă, generată nu de deziderate abstracte, ci de realităţi concrete.

Cine este **OMUL EXEMPLAR** propus de „Proiectul de norme" ? Este **comunistul, muncitorul înaintat, creatorul de valori materiale şi spirituale destinate colectivităţii, cetăţeanul conştient de răspunderile obşteşti.** Îl întîlnim zi de zi, muncim şi trăim alături de el, îi transmitem forţă şi frumuseţe din năzuinţele, împlinirile şi frămîntările noastre şi ni le întoarce, înmiit, convertite în puterea lui de a ne sluji drept exemplu. Omul exemplar, conturat

în „Proiectul de norme" nu este un supraom, un erou de mitologie modernă. Este semenul nostru, „omul de alături" — fie el conducător investit cu mari răspunderi politice și profesionale sau „ostaș de rînd" în marea armată a muncii.

Un model a cărui cunoaștere și definire sînt aduse de către partid în dezbaterea publică nu în scopul contemplării statice — și extatice — a „omului exemplar", ci în vederea aflării celor mai eficiente căi **pentru perfecționarea și generalizarea unui asemenea tip uman**, făuritor și produs al noii societăți și funciarmente necesar multilateralei ei dezvoltări. De aceea, în spirit creator, comunist, se propune societății noastre, se propune fiecăruia dintre noi o cercetare a propriului chip moral, întreprinsă la nivelul de exigență pe care-l impune însăși realitatea. De aici însuflețirea cu care masele largi de oameni ai muncii din țara noastră au întîmpinat apariția „Proiectului de norme", precum și caracterul deschis al dezbaterii largi a acestui document fundamental.

Paginile de față, care se înscriu în aria fertilă a dezbaterii, își propun să definească omul exemplar al societății noastre raportîndu-l dialectic la modele anterioare apărute în istoria omenirii, ca **tip uman calitativ deosebit față de toate celelalte, prezență revoluționară și expresie superioară a umanismului socialist, figură care exercită o influență magnetică în cîmpul eticii comuniste.**

De ce își propun oamenii modele?

Opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate implică introducerea, în viața cotidiană a membrilor societății noastre, a unor norme de conduită ce-și află fundamentarea științifică în morala materialismului istoric. După cum afirma Marx, **„...omenirea își pune întotdeauna numai sarcini pe care le poate rezolva, căci la o examinare mai aprofundată se va constata întotdeauna că sarcina însăși se naște numai atunci cînd condițiile materiale ale rezolvării ei există deja sau, cel puțin, sînt în proces de devenire".**

Transformările uriașe petrecute în țara noastră în anii socialismului, ca rezultat al efortului colectiv călăuzit de partid, ridică, în perioada actuală, în fața conștiinței sociale probleme noi, pe care gîndul și acțiunea colectivității însăși sînt datoare să le rezolve pentru a atinge plenar țelul mărețului program de dezvoltare multilaterală a societății socialiste, de construire a comunismului. **În acest program, în care societatea și-a fixat obiective concrete pe planul realizărilor materiale, sînt cuprinse, în mod firesc, obiective tot atît de concrete din domeniul vieții spirituale.** Pentru că, edificată prin oameni și pentru oameni, societatea socialistă se dezvoltă prin îndeplinirea misiunii istorice asumate de Partidul Comunist Român, format din membri ale căror calități moral-politice au **o importanță decisivă** atît în desfășurarea tuturor forțelor și energiilor umane, cît și în cimentarea unității societății, ce evoluează continuu în decursul amplului și profundului proces de transformare a existenței.

În **PROIECTUL DE NORME, adevărat, cod al vieții și activității, supus cugetării și experienței fiecăruia dintre noi,** principiile raliază adeziunea tuturor membrilor societății, tocmai pentru că răspund deopotrivă cerințelor noi și aspirațiilor dintotdeauna ale oamenilor. Codul conturează, în linii viguroase și pli-

ne de relief, chipul celui care este chemat să sporească prestigiul partidului în mase și să amplifice încrederea cu care întregul popor urmează politica partidului. Acest chip se desprinde din totalitatea normelor cuprinse în Proiect și este clar indicat într-unul dintre primele paragrafe : **„COMUNISTUL TREBUIE SĂ REPREZINTE ÎN SOCIETATEA NOASTRĂ UN EXEMPLU DE ÎNALTĂ ȚINUTĂ MORAL-POLITICĂ, DE DEVOTAMENT FIERBINTE ȘI SPIRIT DE SACRIFICIU PENTRU CAUZA FERICIRII POPORULUI, A PROPĂȘIRII PATRIEI, PENTRU CAUZA SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI".** Așadar, **Comunistul — un exemplu ce întrunește aspirațiile întregii societăți.** Deci, **UN MODEL SOCIAL.**

Valoarea exemplului o cunoaștem cu toții din experiența noastră imediată. Ne reamintim că în copilărie și adolescență am urmat nu numai sfaturile părinților și ale dascălilor, dar ne-am atașat tuturor celor care, în ochii noștri, reprezentau ceea ce ne închipuiam că trebuie să fie **omul desăvîrșit**, așa cum, incipient, doream să devenim noi înșine. În tot ceea ce facem și gîndim se află, statornică, o imagine a **omului spre care tindem**, desăvîrșindu-ne pe noi înșine.

Dar imaginea aceasta, a modelului de umanitate, nu este numai „a noastră". Prin formația noastră — în familie, în școală, la locul de muncă, în activitatea politică, în cadrul relațiilor cotidiene — ne alcătuim o imagine a omului exemplar ; ea ne însoțește de-a lungul multor ani sau chiar toată viața și, **cu cît ne maturizăm, observăm că ea corespunde cu cea descrisă de cei apropiați nouă, că, mai mult, se suprapune cu imaginea conturată în mintea și inima celor care trăiesc în aceeași societate ca noi.** Aceasta înseamnă că **imaginea omului exemplar nu este o creație individuală, a fiecăruia dintre noi, ci reprezintă un fapt social, o proiectare a calităților umane exemplare în cadrul ideologiei sociale.** Pornind de la acest adevăr dialectic, și apelînd la experiența celor dinaintea noastră, ni se deschid largi perspective de cunoaștere, dezvăluindu-ni-se modul în care apare, în viața societăților, omul exemplar, element menit să aibă, la intensități mai mari sau mai mici, potrivit realităților diferitelor epoci, **un rol modelator.**

Cercetarea modelelor umane care au polarizat gîndurile oamenilor în diferite orînduiri este pasionantă, în primul rînd prin aceea că **în acești oameni exemplari se află concentrate, ca într-un focar, nu numai „ideile de om" și interpretările date naturii umane, dar, mai ales, năzuințele profunde spre perfecțiune pe care oamenii le-au putut formula de-a lungul timpurilor.** Desigur, tema este extrem de vastă (vezi și volumul **„Eseu în istoria modelelor umane"** de Alexandru Duțu, Editura științifică, 1972 — **nota red.**) și de un incontestabil interes, dacă ne gîndim că **toți „oamenii exemplari" au apărut sub cupola istoriei umanității** ca niște motive succesive ale imensei sale „arhitecturi".

Modelele ni se dezvăluie **reprezentative pentru societatea și clasa socială care le-au generat și fiecare dintre ele ne introduce în problema-**

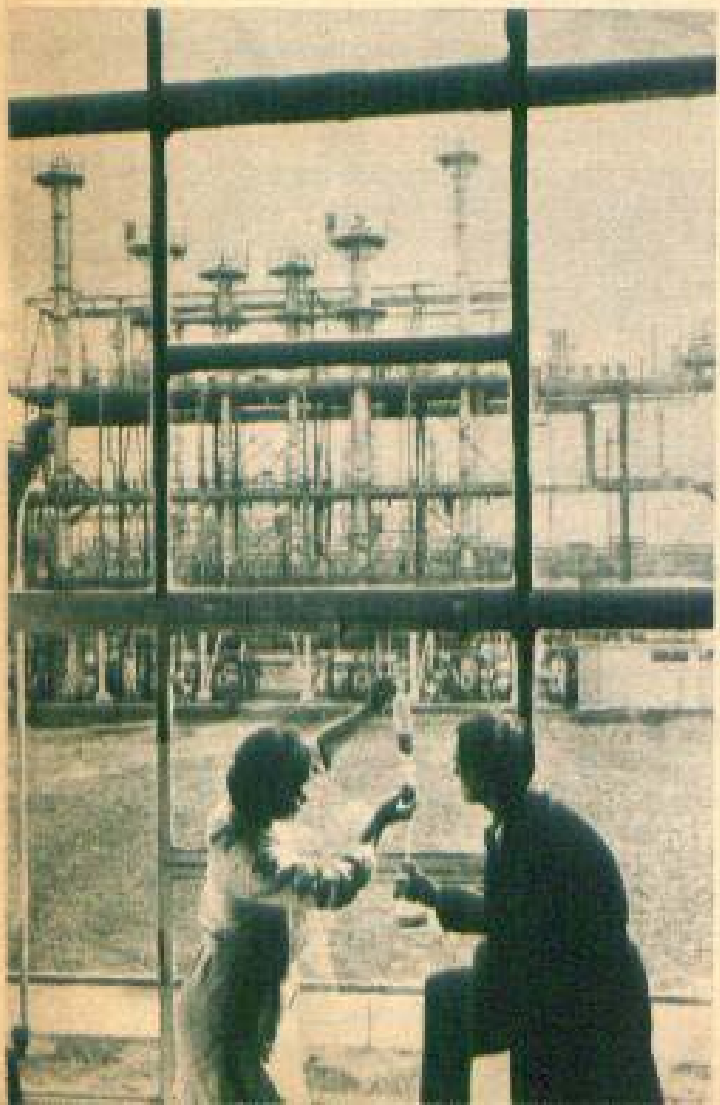

Continuare în pag. 210

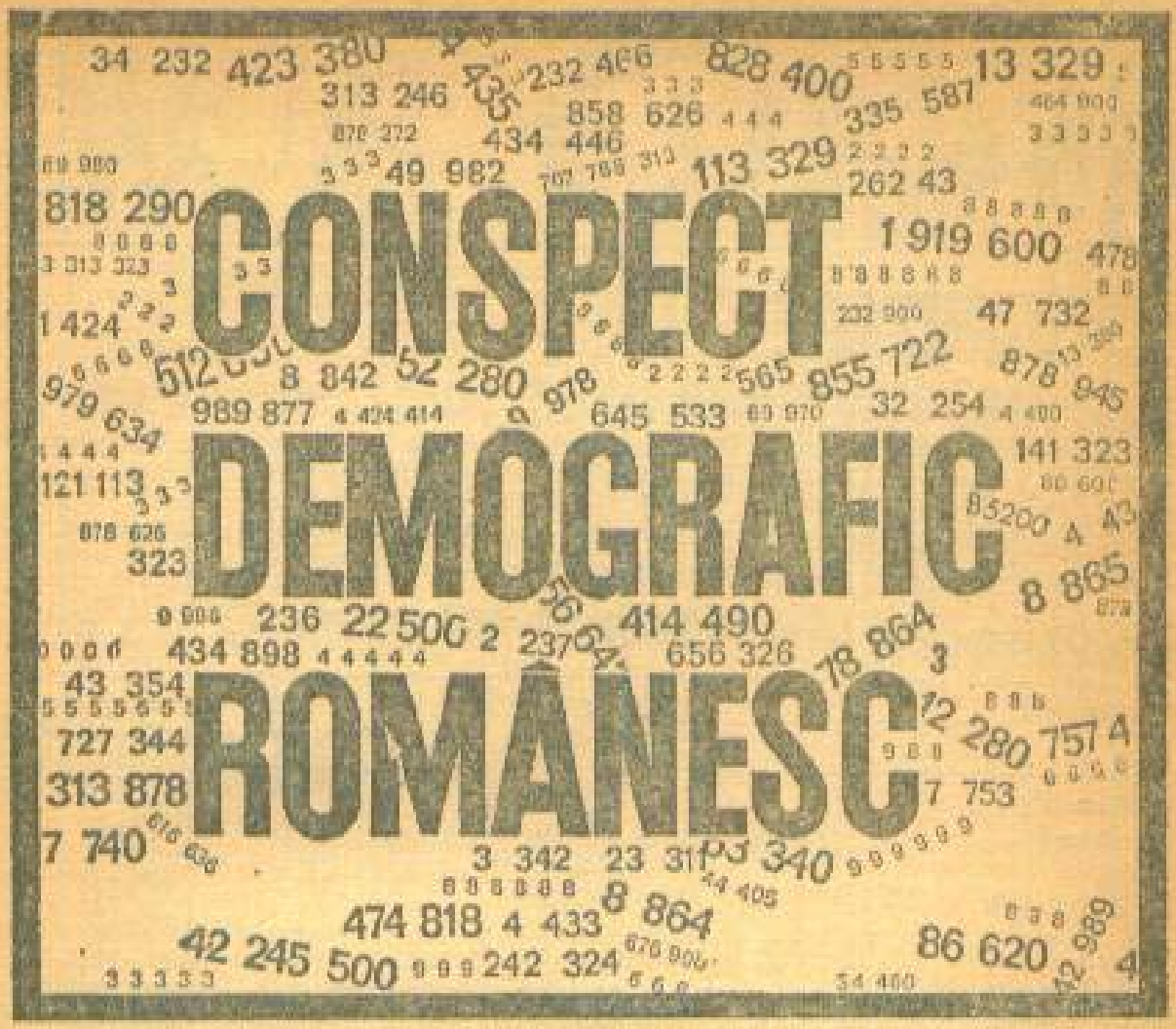

POPULAŢIA ŢĂRII LA 1 IULIE 1972 20 662 648

din care :

— Bărbaţi	10 156 420
— Femei	10 506 228

Populaţia, pe medii :

— Oraşe	7 776 789
— Comune suburbane	813 777
— Comune	12 072 082

• *Numărul de locuitori ce revin pe kmp a ajuns la 1 iulie 1972 la 87.*

• *Aproape jumătate din populaţia ţării s-a născut după anul 1944.*

• *După numărul de locuitori, România se situează pe locul al 9-lea printre ţările europene şi pe locul al 6-lea printre cele 14 ţări socialiste.*

• *Ponderea populaţiei României în lume este de 0,55 la sută.*

URBANIZARE

• Între recensămintele din anii 1930 și 1948 numărul populației din mediul urban a crescut într-un ritm mediu anual de circa 1,2 la sută, în timp ce în perioada 1948—1970 ritmul mediu anual de creștere a populației urbane a fost de 3,7 la sută. La 1 iulie 1972, municipiile, orașele și comunele suburbane cuprindeau 41,57 la sută din populația țării.

• Numai în anii cincinalului trecut, pe harta patriei au apărut 53 de orașe noi, numărul lor fiind în prezent de 236 orașe și municipii.

ORAȘELE CU PESTE 100 000 DE LOCUITORI (la 1 iulie 1972):

Orașul	Cu comunele suburbane	Fără comunele suburbane
București	1 617 778	1 507 295
Ploiești	224 763	163 642
Iași	215 701	193 998
Timișoara	214 226	199 987
Craiova	210 057	183 035
Cluj	208 125	208 125
Constanța	207 810	180 464
Galați	193 790	187 010
Brașov	192 205	188 828
Brăila	164 448	157 840
Arad	163 303	141 380
Oradea	154 708	144 638
Sibiu	142 409	124 426
Tîrgu-Mureș	128 187	106 159
Bacău	123 246	99 862
Pitești	121 125	84 081
Baia Mare	100 893	83 660

FORȚA DE MUNCĂ

NUMĂRUL SALARIAȚILOR
— în mii persoane —

Anii	1950	1955	1960	1965	1970	1971
Numărul total al salariaților	2 123,0	2 948,4	3 249,2	4 305,3	5 108,7	5 374,5

• În anul 1975, numărul salariaților va depăși cifra de 6 milioane; sporul de un milion de salariați, față de anul 1970, va fi aproape egal cu totalul salariaților existenți în anul 1938.

● La 31 decembrie 1971 **numărul femeilor salariate** a fost de 1 679 900, reprezentînd peste 31 la sută din totalul salariaţilor, faţă de 28,7 la sută în 1965. Femeile salariate deţin o pondere mai mare în sectoarele de ocrotire a sănătăţii şi asistenţă socială (71,4 la sută), învăţămînt, cultură şi artă (61,1 la sută), telecomunicaţii (44,6 la sută), circulaţia mărfurilor (47,1 la sută).

● În perioada 1966—1971 economia naţională a primit :

— 187 000 cadre cu pregătire medie de specialitate.

— peste 144 000 specialişti cu studii superioare, din care aproape 53 800 cadre tehnice, 12 700 economişti, 9 200 medici şi farmacişti.

— 468 000 muncitori pregătiţi în şcoli.

MUTAŢII ÎN STRUCTURA SOCIO-ECONOMICĂ A POPULAŢIEI

	1930	1960	1970	1971
Totalul populaţiei ocupate :	100,0	100,0	100,0	100,0
— agricultură şi silvicultură	76,7	65,6	49,3	46,6
— industrie şi construcţii	8,5	20,0	30,8	32,8
— comerţ, transport, servicii, învăţămînt, cultură, ad-ţie	14,8	14,4	19,9	20,6

ÎNVĂŢĂMÎNT

NUMĂRUL DE ELEVI ŞI STUDENŢI

	1938/1939	1971/1972
Învăţămîntul general obligatoriu	1 575 477	2 823 749
Învăţămînt liceal de cultură generală	29 004	368 817
Licee de specialitate	—	128 525
Şcoli profesionale	39 250	210 364
Ucenicia la locul de muncă	—	95 077
Învăţămînt tehnic, de specializare postliceală şi de maiştri	14 746	34 292
Învăţămînt de artă	—	25 094
Şcoli şi institute pedagogice de 2 ani	5 537	1 350
Învăţămînt superior	26 489	148 428
Total :	1 690 503	3 836 496

ANUL ŞCOLAR 1972/1973 :

Referitor la anul şcolar 1972/1973 nu existau cifre definitive la data intrării la tipar a paginilor de faţă. Totuşi, cifrele de mai jos pot oferi o imagine edificatoare :

● 4,5 milioane elevi şi studenţi sînt cuprinşi în toate formele de învăţămînt ale actualului an şcolar.

● **Învăţămîntul general obligatoriu** cuprinde peste 2 800 000 de elevi ; aproape întregul tineret de vîrstă şcolară este cuprins într-o formă de învăţămînt de minimum 10 ani.

• S-au prevăzut cifre superioare de pregătire a cadrelor pentru diferite activități economice, tehnice, sociale : în **învățămîntul profesional și la ucenicie pentru anul I** — 145 000 de elevi ; în **liceele de specialitate** — 36 000 ; în **școlile de maiștri, școlile postliceale și alte școli tehnice** — 40 000 ; în total, circa 220 000 față de circa 190 000 în precedentul an școlar.

• **Raportul între numărul elevilor din liceele de cultură generală și din cele de specialitate** este în prezent de 1,5/1 față de 3/1 în anul școlar 1971/1972, iar în unele centre importante, printre care și Capitala, paritatea este realizată.

• Pentru generalizarea schimburilor II și III în întreprinderile industriale **sporește numărul de muncitori pregătiți prin cursuri de scurtă durată** la 260 000 în anul școlar 1972/1973, față de 180 000 cîți au fost în anul trecut.

• 144 000 studenți au păsit pe porțile celor 47 instituții de învățămînt superior, cu 187 facultăți repartizate în 19 centre ale țării. Numărul studenților din acest an este de 5,4 ori mai mare decît în 1938, ceea ce înseamnă că revin aproape 70 de studenți la 10 000 de locuitori, față de 17 în anul de învățămînt 1938/1939.

• **Numărul absolvenților institutelor de învățămînt superior** : 144 411 în anii 1966—1971, față de 56 559 în perioada 1961—1965.

• Pînă la sfîrșitul actualului cincinal se prevede ca **numărul elevilor și studenților** să depășească 5 000 000, reprezentînd aproape un sfert din populația țării.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

	1938	1970
Total personal din unitățile de cercetare științifică	5 000	37 000
Numărul unităților de cercetare științifică	51	303

• Schimbări fundamentale s-au produs în structura și obiectivele activității științifice, fiind promovate cercetări în domenii de bază ale științei și tehnologiei, cum sînt : fizica și tehnica nucleară, informatica și cibernetica economică, electronica, mecanica fină și optica, construcțiile aeronautice, chimia polimerilor, oceanografia și altele.

CULTURĂ

IN 1971 :

• **Spectatori și auditori** la cele 144 de **teatre și instituții muzicale** : aproape 12 500 000.

• **Spectatori** la cele 6 249 de **cinematografe** : 189,2 milioane.

• **Vizitatori** în cele 316 **muzee** : 3 772 000.

- **Abonamente la radio şi radioficare** : 3 106 000.
- **Abonamente la televiziune : 1 703 000.**

NIVEL DE TRAI

- **În** cincinalul trecut **peste 2 milioane de persoane s-au mutat în case noi** ; s-au construit aproape 660 000 de locuinţe (din care peste 260 000 în mediul rural).

- **În** cincinalul 1971—1975 se vor construi 522 000 de apartamente, din care circa 272 000 din fondurile centralizate ale statului şi circa 250 000 apartamente din fondurile populaţiei cu sprijinul statului. La acestea se adaugă şi locuinţele ce vor fi construite din fondurile proprii ale populaţiei, îndeosebi în mediul rural. **Circa 2,5—3 milioane persoane se vor muta în locuinţe noi** în condiţii îmbunătăţite de locuit şi de confort.

- **Cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat,** calculate pe o familie, au crescut de la 950 lei în 1950, la 2 600 lei în 1960, 3 640 lei în 1965, 5 500 lei în 1970, urmînd să se ridice la aproape 7 500 lei în anul 1975.

STRUCTURA SALARIAŢILOR PE GRUPE DE SALARII :

Salarii realizate lunar	Proporţia salariaţilor pe grupe de salarii realizate (în procente)		
	1965	1970	1971
Total salariaţi, din care :	100,0	100,0	100,0
— pînă la 900 lei	39,6	7,0	6,1
— 901 — 1 100 lei	23,1	20,3	18,2
— 1 101 — 1 500 lei	23,4	37,7	38,0
— 1 501 — 2 000 lei	10,1	20,8	22,6
— 2 001 — 2 500 lei	2,6	8,2	8,8
— peste 2 500 lei	1,2	6,0	6,3

- Cifrele arată că în 1971 peste 75 la sută din numărul salariaţilor au realizat salarii mai mari de 1 100 lei, în timp ce în 1965 numai 34 la sută dintre ei realizau asemenea venituri. **În prezent, proporţiile salariaţilor pe grupe de salarii au înregistrat modificări faţă de anul 1971, deoarece, de la 1 septembrie 1972, salariul tarifar minim s-a stabilit la 1 000 lei lunar,** cu o creştere de 25 la sută faţă de salariul tarifar minim de 800 lei stabilit în luna mai 1970. **De aceste majorări au beneficiat un număr de circa 1 160 000 salariaţi.** Pentru perioada 1 septembrie — 31 decembrie 1972 s-a alocat un fond de salarii suplimentar de 1 130 milioane lei, ceea ce reprezintă, la nivelul unui an întreg, un fond suplimentar de 3 390 milioane lei.

- **Salariul mediu** lunar va ajunge în a doua parte a anului 1975 la circa 1 950 lei, ceea ce reprezintă, comparativ cu 1970, un spor de 35 la sută, faţă de 28 la sută cît era prevăzut iniţial.

- **În** scopul realizării unor proporţii corespunzătoare între salarii pe baza principiilor echităţii socialiste, a cerinţelor de stimulare a ridicării nivelului general de pregătire profesională şi a aportului adus de fiecare la

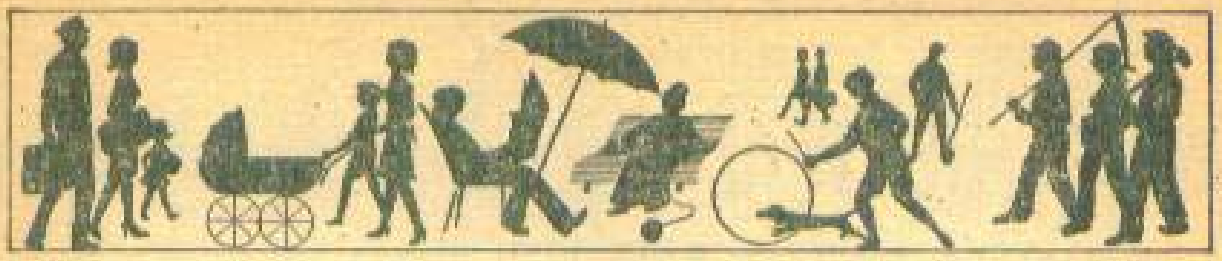

munca socială, se vor lua măsuri ca **raportul dintre salariul net maxim și cel minim al personalului din unitățile de stat** să fie de 6—7 la 1.

● **Fondul de salarii** urmează să sporească în 1975 cu 37—44 la sută în comparație cu 1970. Paralel se prevede majorarea în aceeași perioadă a fondului de pensii cu 45—50 la sută și creșterea fondurilor destinate alocației pentru copii.

● **Alocația de stat pentru copii** : în 1967 s-a introdus indemnizația de 1 000 de lei ce se acordă la naștere pentru al treilea copil și următorii ; de la 1 noiembrie 1972 a fost majorată alocația de stat pentru copii care, potrivit Decretului Consiliului de Stat, se acordă în raport cu cuantumul salariului tarifar, venitului mediu realizat ca remunerare pe bază de cotă procentuală, pensiei, ajutorului social, bursei, venitului mediu realizat prin uniunile de creatori, după caz, precum și în raport cu numărul copiilor aflați în întreținerea familiei și cu mediul (urban sau rural) în care domiciliază beneficiarul.

Tot de la 1 noiembrie 1972, **mamele din familiile care au 8 sau mai mulți copii beneficiază, din partea statului, de următoarele ajutoare bănești lunare** : 200 lei, pentru 8 sau 9 copii ; 300 lei, pentru 10 sau mai mulți copii. Aceste ajutoare se acordă mamelor, indiferent dacă acestea sînt sau nu salariate, cooperatoare, pensionare sau dacă realizează venituri din alte surse, atît în mediul urban cît și în cel rural.

● Pînă la sfîrșitul anului 1972, **pensiile de asigurări sociale de stat** sporesc în medie cu 16 la sută, pensiile mici cu 30 la sută, iar pensiile pentru invalizi, orfani și văduve de război cu 23 la sută. Procentul din salariu pe baza căruia se stabilește pensia este cuprins între 60 și 95 la sută.

● **În agricultură**, în anul 1971 pensiile au fost dublate ; în 1972, peste 1 300 000 de țărani cooperatori primeau pensii.

● **Veniturile totale reale** ale populației vor spori cu 40—46 la sută în 1975 față de 1970.

SĂNĂTATE

Numărul medicilor :

1938 — 8 234
1960 — 24 984
1965 — 27 900
1971 — 31 248

Personal mediu sanitar :

1960 — 60 648
1965 — 77 819
1971 — 103 593

● În anul 1971, România a dispus de un medic la 655 de locuitori — indice comparabil cu al celor mai dezvoltate țări din punctul de vedere al asistenței medicale.

• În perioada 1966—1971, un număr de peste 4 800 000 persoane venite la odihnă și tratament au fost găzduite de unitățile specializate din stațiunile balneo-climaterice.

• Între anii 1965—1971, numărul paturilor de asistență medicală a crescut cu peste 29 mii, revenind în medie 8,5 paturi la 1 000 locuitori, față de 7,6 paturi în 1965. În perioada 1971—1975, numărul paturilor de asistență medicală va crește cu 20,8 mii paturi prin construcții noi.

LONGEVITATE

Durata medie a vieții :

1932 : 42,01 ani
1956 : 63,17 ani
1961 : 65,96 ani
1964—1967 : 68,51 ani
1970 : aproape 70 ani

• În anii construcției socialiste s-a înregistrat o scădere importantă a nivelului mortalității, de la 19,4 decedați la mia de locuitori în deceniul dinaintea celui de-al doilea război mondial, la circa 9 la mie în deceniul 1960—1970, țara noastră situîndu-se printre țările cu indice de mortalitate scăzut.

PROGNOZĂ

NUMĂRUL ȘI STRUCTURA POPULAȚIEI, PE MARI CATEGORII DE VÎRSTĂ (în mii persoane)

Categoriile de vîrstă	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000
Total	20252	21270	22402	23208	24033	24860	25743
0—14 ani	5252	5325	5792	5702	5720	5870	6027
15—59 ani	12322	12845	13556	14018	14492	14740	15084
60 de ani și peste	2678	3100	3054	3388	3821	4250	4632

• Pînă în anul 1990 **producția industrială** urmează să sporească de 6—8 ori față de anul 1970, asigurîndu-se în perioada 1976—1980 un **ritm mediu anual** de creștere industrială de 9—10 la sută. **Ponderea industriei construcțiilor de mașini și a industriei chimice** în totalul producției industriale urmează să ajungă la 55—60 la sută.

• **În** anul 1990 se va realiza **o producție de 28 000 000—30 000 000 tone cereale,** producția de sfeclă de zahăr, legume, fructe și struguri va crește de cîteva ori față de media anilor 1966—1970, iar **ponderea producției animaliere în totalul producției agricole** va depăși 50 la sută.

• **Structura socială** a țării va înregistra adînci schimbări calitative. Numărul celor ocupați în activitatea economico-socială urmează să crească la peste 11 milioane persoane în 1980, din care 9,5 — 10 milioane salariați, față

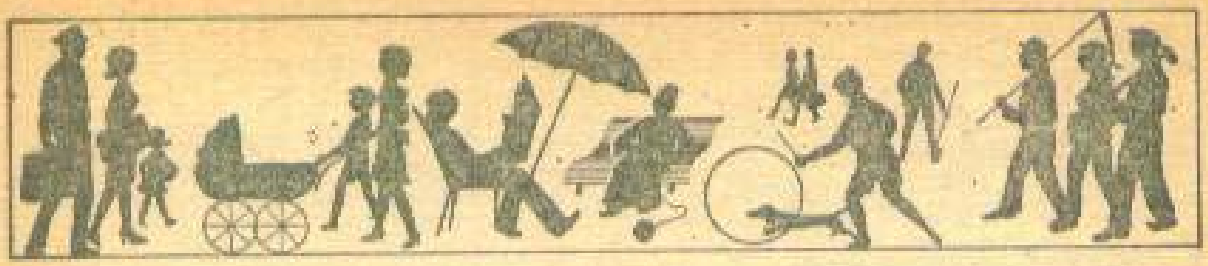

de peste 6 milioane de salariați cîți se prevăd pentru anul 1975. Se va accentua și mai mult rolul clasei muncitoare ca principală forță socială a societății noastre socialiste. Ponderea populației ocupate în industrie și în construcții în totalul populației ocupate va crește pînă în 1990 la circa 50 la sută, în timp ce ponderea populației ocupate în agricultură urmează să se reducă la 10—15 la sută, în condițiile dezvoltării intensive a agriculturii prin asigurarea mecanizării complexe a lucrărilor, dezvoltarea procesului de electrificare, folosirea de îngrășăminte chimice, insecticide, biostimulatori la nivelul cerințelor agrotehnicii moderne și irigarea — pînă în 1990 — a întregii suprafețe ce se justifică din punct de vedere economic.

• Numărul **muncitorilor calificați** a ajuns la circa 3 milioane. **În viitor**, acest număr va crește la aproximativ 3,7 milioane în 1975 și la 4,3 milioane **în 1980**.

• Numărul **cadrelor medii** va crește în ansamblu de la 700 000 în anul **1970** la peste 1 milion în 1980.

• De la 308 000 de **cadre superioare**, cîte erau în 1971, România va dispune în 1980 de peste o jumătate de milion de cadre cu pregătire superioară.

• După anul 1980 se va trece la **generalizarea învățămîntului liceal.**

• În 1990, **numărul studenților și al cursanților la școlile de specializare postliceală**, raportat la 10 000 de locuitori, va ajunge la 150 față de 90 în 1970.

• În unitățile de **cercetare științifică** se prevede creșterea numărului de cadre cu studii superioare, față de anul 1970, cu peste 60 la sută pînă în 1975 și circa 2,5 ori pînă în 1980. Pe ansamblu, în aceste unități vor lucra circa 64 000 de salariați în anul 1975 și aproximativ 86 000 în anul 1980.

• În următorii 15—20 ani se prevede ca un număr de 300—350 **de localități rurale** cu perspective de dezvoltare **să devină centre economice și sociale cu caracter urban.**

• În următoarele două decenii se va înregistra un ritm susținut de **dezvoltare a fondului de locuințe.** În perioada 1976—1990 urmează să se construiască circa 2,5 milioane apartamente, asigurîndu-se astfel rezolvarea problemei locuințelor.

• **Venitul național** pe locuitor urmează să crească de 5—6 ori, ajungînd pînă în anul 1990 la 2 500—3 000 de dolari.

• În perioada 1970—1990 **veniturile reale** pe locuitor vor crește de circa 3,5 ori.

• Pînă în anul 1990 **săptămîna de lucru** se va reduce la 40—44 de ore.

Documentar întocmit de V. CONSTANTIN

SURSE BIBLIOGRAFICE

Documente de partid și de stat.
Anuarul statistic al Republicii Socialiste România — 1972.
Articole din presă și alte materiale de referință aflate la secția **Documentare** a ziarului „SCÎNTEIA".

Românește, pe meridianele globului

Datorită prestigiului de care se bucură, pe plan internațional, țara noastră, se constată în ultimii ani, peste hotare, o creștere vădită a interesului pentru cunoașterea realităților românești și pentru cercetarea limbii și a literaturii române. În dorința de a face cunoscută cititorilor noștri această realitate îmbucurătoare, ne-am adresat prof. BORIS CAZACU, de la Universitatea din București, membru corespondent al Academiei ; de asemenea, unor cunoscuți oameni de știință din câteva țări, care se ocupă de limba și literatura noastră.

Prof. **Leiv Flydal**, de la Universitatea din Oslo, membru al Academiei de științe a Norvegiei, mărturisea, cu prilejul unei vizite în țara noastră, că „dacă acum câțiva ani, în multe universități nu era nici un student care să învețe limba română, astăzi această limbă figurează, în programele de studiu, alături de alte mari limbi romanice". Într-adevăr, în zilele noastre **există în lume 125 de lectorate unde se predau limba și literatura română** ; la peste 30 dintre acestea funcționează cadre didactice trimise de statul nostru, „ambasadori" ai culturii românești peste hotare.

Dacă interesul publicului larg pentru fenomenul românesc se explică prin rapida afirmare a României, pe diverse planuri, în viața internațională, interesul lingviștilor și, îndeosebi, al romaniștilor pentru studiul limbii noastre se justifică prin trăsăturile specifice ale acestei continuatoare a latinei orientale vorbite în ținuturile dunărene ale Imperiului roman.

Limba română ocupă, între celelalte limbi romanice, un loc aparte : așa cum a subliniat, între alții, savantul italian **Matteo Bartoli**, româna — situată într-o arie geografică periferică a romanității — a păstrat o serie de particularități arhaice, interesante pentru studiul comparativ al evoluției de la latină la limbile romanice actuale. În același timp, datorită condițiilor în care s-a dezvoltat și influențelor pe care le-a suferit, româna oferă cercetătorului un material deosebit de interesant pentru studierea mult dezbătutei probleme a contactului dintre limbi.

★

Încă din secolul trecut, Alexandru **Ioan Cuza a avut inițiativa de a înființa, în 1863, la Torino, un curs de limba română.** Înainte de primul război mondial funcționau lectorate de limba română la Budapesta, Viena și Paris, iar la Leipzig exista un puternic Institut de limba română, al cărui director, prof. **G. Weigand**, a fost un neobosit cercetător al graiurilor românești de la nord și de la sud de Dunăre. El a editat ani de-a rîndul „Anuarul Institutului de limba română" și a elaborat și publicat „Atlasul lingvistic al domeniului daco-român" (1909).

În perioada de **după** primul război mondial, odată cu creșterea numărului de lectorate

de limba română (în primul rînd, în țări vecine, ca Polonia și Cehoslovacia, dar în deceniul al patrulea și în alte țări — Germania, Iugoslavia, Portugalia, Spania, Turcia), se înmulțesc și cercetările consacrate peste hotare limbii și literaturii române. Se cuvine să amintim aici activitatea, în Franța, a lui **Mario Roques**, editor al **Paliei de la Orăștie**, ca și a continuatorului său, **Jean Boutière**, autor al unei remarcabile monografii despre **Viața și opera lui Ion Creangă**, precum și temeinicele contribuții ale lui **W. Meyer-Lübke**, care, la Viena, încă înainte de primul război mondial, acordase o atenție deosebită limbii române. Un fost elev al lui G. Weigand, **Kr. Sandfeld**, întreprinde la Copenhaga, în colaborare cu **H. Olsen**, o cercetare descriptivă asupra **Sintaxei românești**, iar tînărul romanist suedez **Alf Lombard**, care urmase la București cursurile lui Ov. Densusianu, inițiază predarea limbii române la Lund și publică un studiu despre **Pronunțarea românească**.

Un rol deosebit în această perioadă în răspîndirea culturii românești peste hotare au avut **școlile române de la Paris și Roma**, de sub îndrumarea lui **N. Iorga și V. Pârvan**.

★

În ultimele două decenii, prin acordurile culturale încheiate de România socialistă cu celelalte state, prin înțelegerile interuniversitare și prin organizarea unui schimb sistematic de informații și publicații, **cultura românească pătrunde tot mai larg în diverse țări ale globului.** Numeroase universități și chiar persoane particulare solicită date despre țara noastră, manuale didactice, dicționare. Statul român, prin Ministerul Educației și Învățămîntului, unde a luat ființă un serviciu de coordonare a lectora-

---

Prof. dr. docent
Iuri ZAIUNCIKOVSKI
Universitatea „Lomonosov"
membru al conducerii Asociației
de prietenie sovieto-română

Dacă în 1949, cînd am fost solicitat să țin un curs de limba română la Facultatea de istorie a Universității „Lomonosov" din Moscova, un asemenea curs mai constituia o excepție, astăzi e un fenomen universitar normal, multiplu. Există mai multe **catedre**. Viața a arătat **necesitatea cunoașterii limbii române** de către cercetătorii tineri de **diverse specialități**. Urmărim acum **însușirea limbii române pentru nevoile practice** (traduceri, turism, schimburi de vizite), dar și **în scopuri științifice**: limba română se **predă la Universitatea „Lomonosov"** ca primă specialitate.

Din anul întîi, studenții se obișnuiesc cu viața „românilor de la Moscova", cum **sînt numiți în glumă cei ce se specializează în limba și cultura românească**. Studenții noștri organizează **întîlniri cu studenții români** care **învață la Moscova** sau cu **scriitori și profesori** care vin în vizită din **România**.

Rezultatele sînt fecunde. Absolvenții noștri și-au susținut tezele de candidați în știință, iar unul dintre „pionierii" **lectoratului din 1949, Igor Oriic**, a devenit **doctor în științe și conduce o direcție a unui institut științific de pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S.** Ne mîndrim cu absolvenții noștri care **și-au închinat întreaga activitate „românisticii"**.

O retrospectivă este, pentru noi, prilej de bucurie, de vreme ce succesele noastre filologice contribuie la cauza prieteniei dintre popoarele noastre, prin răspîndirea cunoașterii limbii și culturii României în diferite colțuri ale Uniunii Sovietice. Absolvenții noștri au dus limba română la Penza, în Kabardia, la Kuibișev, Petrozavodsk, ba chiar și la cazacii din Kuban. Poate unii dintre ei, în locurile unde au poposit, reeditează anevoiosul, dar îmbucurătorul proces de întemeiere a unor noi cursuri de limba și literatura română.

Nu va fi de mirare dacă dumneavoastră, cititorii acestor rînduri, vizitîndu-ne vreodată patria, veți avea ca translator o fată sfioasă, care va roși la orice eroare gramaticală, dar vă va vorbi curent românește. N-o judecați prea aspru: ea, ca și mulți alții, a pus pasiune în studierea limbii și literaturii române; gramatica și-o va corija.

telor de limba și literatura română în străinătate, sprijină — prin trimiterea de lectori, prin achiziționarea de cărți destinate străinătății, prin oferirea de burse la cursurile de vară (la Sinaia și la Cluj) — această amplă acțiune.

Limba și literatura română dobîndesc în multe centre universitare de peste hotare statutul unei discipline solid încetățenite în planurile de învățămînt, iar numeroase lectorate se transformă în catedre sau în secții autonome.

Specialiști cu renume își îndreaptă cercetările asupra unor

Prof. dr. Momčilo D. SAVIĆ
Universitatea din Belgrad

Urmărind cu interes lucrările colocviilor de la Sinaia (1972), am făcut-o mai ales în calitatea mea de profesor la Universitatea din Belgrad, unde, ca romanist, predau limba și literatura italiană, ocupîndu-mă îndeobște de lingvistica romanică, de indoeuropenistică și de balcanologie. Aș aminti în acest context ultima mea lucrare, publicată în Iugoslavia, atît în sîrbo-croată, cît și în limba română: „Funcțiile de bază ale aoristului sîrbo-croat și ale perfectului simplu românesc în lumina limbilor romanice și balcanice".

Aș menționa, de asemenea, lucrările scrise pentru două simpozioane consacrate relațiilor iugoslavo-române, pe plan științific, cultural, lingvistic, folcloristic (primul la Vîrșeț, în mai 1970, al doilea în 1972 la Pančevo). Ambele simpozioane, organizate de Societatea de limbă română din Voivodina, au cuprins lucrări prezentate de peste 80 de profesori universitari și cercetători științifici din Iugoslavia și din România; le va tipări Editura „Libertatea" din Pančevo.

Cîteva dintre lucrările cercetătorilor străini consacrate limbii și literaturii române

probleme importante ale lingvisticii și istoriei literare românești. **Alf Lombard** elaborează o monumentală lucrare (de peste 1 200 de pagini) asupra **Verbului românesc**; lingvistul sovietic **R. A. Budagov**, autor a numeroase contribuții de lingvistică românească, publică un volum de **Studii de sintaxă românească**: romanistul **L. Gáldi**, care înainte de război examinase într-o lucrare monografică **Cuvintele de origine neogreacă în română în epoca fanarioților**, dă la iveală o **Schiță a istoriei versificației românești** și, ulterior, un amplu volum despre **Versificația românească**.

Opera lui Mihai Eminescu face obiectul mai multor cercetări, care urmăresc să pună în lumină, din diverse puncte de vedere, valoarea poetică și însemnătatea ei pe plan național și european; este suficient să menționăm interesantele lucrări ale profesorilor **Rosa Del Conte** (Italia), **A. Guillermou** (Franța), **L. Gáldi** (R.P. Ungară), **A. Noyer-Weidner** (R.F.G.), **Iuri Kojevnikov** (U.R.S.S.).

Alături de acestea, merită să fie amintite cercetările asupra limbii și literaturii române, din ultimul timp, ale lui **E. Coseriu** (R. F. G.), **Octavian Nandriș** și **J. Goudet** (Franța), **Lorenzo Renzi** (Italia), **L. Mourin** (Belgia), **A. Noomen** (Olanda), **Endre Palffy** (R. P. Ungară), **Radu Flora** (R.S.F. Iugoslavia), **E. Hamp** (S.U.A.).

Apar manuale destinate studiului limbii române elaborate de profesori străini care predau limba română studenților din universitățile respective. Amintim aici, între altele, în afară de manualul lui **Carlo Tagliavini**, care a cunoscut două ediții încă în perioada interbelică, pe cele ale lui **J. Felix** (Praga), **E. Silzer** (Halle — R.D.G.), **A. Sadețkaia** (Moscova), **T. Repina** (Leningrad), **I. Guția** (Roma), **A. Guillermou** (Paris), **M. Baffi** (Roma), **James Augerot** (Washington), **Gr. Nandriș** (Londra). Destinate, în primul rînd, însușirii practice a limbii, ele au răspuns necesităților învățămîntului limbii române nu numai în cercurile universitare, dar și în rîndurile unui public mai larg.

Învățați din străinătate vin în țară la noi și țin prelegeri sau prezintă comunicări din domeniul lingvisticii și al literaturii române, dintre care unele au apărut în colecția editată sub egida „Cursurilor și colocviilor de limba, literatura, istoria și arta poporului român", organizate de Universitatea din București. Este vorba de acad. **Vladimir Georgiev**, vicepreședinte al Academiei de științe bulga-

---

Dr. Jiří SRÁMEK

lector la Universitatea din Brno

Cu limba română am făcut cunoștință ca student al Facultății de filozofie din Brno. Am încercat atunci să fac și traduceri literare, contribuind la transpunerea în cehă a baladei „Meșterul Manole", care s-a transmis într-un serial la Radiodifuziunea cehoslovacă în 1958. Mai tîrziu m-am ocupat mai mult de franceză, dar în 1970, odată cu introducerea limbii române la Universitatea din Brno, ca a treia limbă (facultativă) pentru studenți în romanistică, am început să mă dedic din nou acesteia, pe care o consider poate cea mai interesantă dintre limbile romanice.

La Universitatea Carolină din Praga, româna se învață ca a doua limbă; noi, cei de la Brno, am fi bucuroși să dispunem de aceleași posibilități. Există condiții apte pentru organizarea studiului limbii române și la o a treia universitate, la Olomouc, unde chiar în prezent sînt cursuri pentru lectori de limba română. Se țin cursuri de limba română și la școlile de limbi străine din Praga și Brno, iar persoanele interesate au la dispoziție manualul dr. Jiří Felix, „Limba română pentru autodidacți", care apare în a doua ediție.

După cîteva recenzii apărute despre unele cărți românești, plănuiesc realizarea unei introduceri în istoria culturii României, care să servească drept text de curs. Am mai tradus 12 „momente și schițe" de I. L. Caragiale, care mi se pare un autor foarte interesant, și cred că în viitor mă voi întoarce la el, probabil printr-un studiu mai amplu.

re : **Lingvistica balcanică şi limba română ; Carlo Tagliavini**, profesor la Universitatea din Padova, doctor honoris causa al Universităţii din Bucureşti : **Paralele ipotetice şi reale între limba română şi dialectele italiene ; Carl Th. Gossen**, profesor la Universitatea din Basel : **Consideraţii asupra adaptării ortografice şi fono-morfologice a elementelor de origine franceză în limba italiană şi în limba română ; W. Bahner**, profesor la Universitatea din Leipzig şi membru al Academiei germane de ştiinţe : **Conştiinţa lingvistică şi naţională la scriitorii români din prima jumătate a sec. al XIX-lea ; Rosa Del Conte**, titulara catedrei de limba şi literatura română de la Universitatea din Roma : **Transfigurarea mitului folcloric în ultima dramă a lui L. Blaga** (domnia-sa este şi autoarea unui interesant volum consacrat exegezei poeziilor lui Tudor Arghezi) ; **Klaus Heitman**, profesor la Universitatea din Heidelberg : **Doi nuvelişti români contemporani : A. E. Baconsky şi Şt. Bănulescu.**

Cercetările de genul celor amintite mai sus constituie numai un aspect al răspîndirii limbii şi literaturii române peste hotare, o dovadă vie a prestigiului politic şi cultural de care se bucură România socialistă pe meridianele lumii.

Prof.
Boris CAZACU

Prof. Paul RUSSELL-GEBBETT
Universitatea din Manchester-Anglia

Mi-am cumpărat primele gramatici româneşti pe vremea cînd studiam spaniola şi franceza la Cambridge. Cam după 20 de ani de hispanistică la universităţile din Nottingham, Essex şi Trinidad, în 1968 am ajuns şef al catedrei de lingvistică romanică a Universităţii din Manchester ; tot atunci am avut şansa să trec în revistă întregul domeniu al romanisticii, şi interesul meu pentru română a reînviat.

Din 1968, toţi studenţii care au trecut prin mîinile mele au făcut cunoştinţă cu româna. Un grup de cadre didactice şi studenţi au urmat un curs facultativ de începători. Primul dintre studenţii care şi-au ales ca parte a examenului final o disertaţie asupra unui aspect al limbii române îşi va continua cercetarea în România, în anul universitar 1972/73. Numărul de cărţi româneşti aparţinînd bibliotecii catedrei de romanistică a crescut şi creşte rapid, prin darurile generoase ale Bibliotecii Centrale din Bucureşti.

Presupun că pe măsură ce trec anii, iar interesul studenţilor şi competenţa mea în a-i îndruma creşe, vom realiza alte disertaţii şi teze. Româna ar putea să devină un obiect de sine stătător în întregul curriculum al universităţii noastre, alţi tineri cercetători aplecîndu-se cu plăcere asupra studiului amănunţit al istoriei, limbii şi literaturii române. O asemenea evoluţie depinde de multe lucruri, de hotărîri academice şi financiare, de numărul studenţilor şi de interesul manifestat de ei, dar situaţia actuală e promiţătoare.

Prof. A. A. WEIJNEN
Universitatea din Nijmegen-Olanda

Vizitez România pentru a doua oară. În 1968 am participat la Congresul lingvistic de la Bucureşti, unde am prezentat un raport asupra lingvisticii istorice şi asupra frecvenţei cuvintelor. Am fost atunci foarte impresionat de manifestările culturale la care am avut prilejul să asist (dans, muzică, spectacole folclorice).

Acum, împreună cu doi dintre colaboratorii mei, d-nii A. Hagen şi J. Kruijsen, am avut ocazia, în cadrul colocviului de la Sinaia, să prezentăm Atlasul lingvistic al Europei şi să discutăm principiile de redactare. Ţin să menţionez că, firesc, limba română — reprezentată în redacţia Atlasului de prof. Boris Cazacu — îşi are în Atlas locul ei distinct. Să nu uităm că unul dintre principiile acestei lucrări este de a studia contactele interlinguale la scară mare, iar România este o ţară care oferă unul dintre cele mai bune exemple de „microcosm".

Sîntem deopotrivă impresionaţi de înaltul nivel la care se găseşte lingvistica românească, de modul în care este ea la curent cu tendinţele ştiinţifice noi şi de succesul cu care aplică noile teorii, mai bine decît lingviştii din Vest. Am văzut limpede că Universitatea din Bucureşti dezvoltă amplu studiul lingvisticii la scară mondială.